ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

21 ЖНІЎНЯ 1992 г. пятніца, № 166 (21944)

СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 5.57, 20.28, 14.31;
Віцебск — 5.43, 20.21, 14.38;
Магілёў — 5.46, 20.17, 14.31;
Гомель — 5.49, 20.08, 14.19;
Гродна — 6.14, 20.40, 14.26;
Брэст — 6.17, 20.39, 14.22.

МЕСЯЦ:
Апошняя квадра 21 жніўня

ІМЯНІНЫ:
Емяльяна, Рыгора, Мірона, Леаніда;
Яны, Францішкі

РОЗГАЛАС

РЭАЛЬНЫЯ КЛАСЫ СТАНУЦЬ РЭАЛЬНАСЦЮ

МІНСК. З новага навучальнага года для тых, хто жадае атрымаць разам з сярэдняй адукацыяй яшчэ і прафесію, у горадзе адкрываюцца так званыя рэальныя класы, якія выступяць своеасаблівымі пераемнікамі рэальных вучылішчаў і гімназій, што існавалі ў дарэвалюцыйныя часы. У рэальных класах школьнікі будуць чатыры дні на тыдзень вучыцца, а два — замацоўваць веды ў прафесіянальна-тэхнічных вучылішчах і вучэбна-вытворчых камбінатах. Новыя класы створаны спецыяльна для сацыяльнай аховы тых, хто не пройдзе па конкурсу ў 10-ы клас. Усяго ж у сталіцы Беларусі 1 верасня сядуць за парты больш чым у 200 школах каля 250 тысяч вучняў.

ЦУКЕРКІ ЯК ВІД СЕЛЬГАСПРАДУКЦЫІ

ІЎЕ. Калгас «Савецкая Беларусь» асвоіў выпуск новага віду прадукцыі—цукерак. Кожны дзень з канвеера сыходзіць амаль цэнтнер салодкіх прысмакаў. Калгасныя кандытары збіраюцца падвоіць колькасць прадукцыі, якая карыстаецца попытам не толькі ў жыхароў раёна, але нават і ў Санкт-Пецярбургу. Пакуль што цэх выпускае толькі цукеркі, а з наладкай і пускам другой лініі пачнецца выпуск гарошку і зацукраваных ягад.

Спартыўныя наваселлі — першы крок да алімпійскага золата

Прыемны на сённяшні дзень факт: у Пінску адно за адным справілі наваселлі два буйныя спартыўна-аздараўленчыя комплексы.

Шэсць гадоў працягвалася будаўніцтва спартыўна-вучэбнага цэнтра па цяжкай атлетыцы, і вось сёння мы маем, на думку спецыялістаў, лепшую ў рэспубліцы спецыялізаваную залу для заняткаў па гэтаму віду спорту. Таму будзем чакаць, што на наступных алімпіядах беларускія цяжкаатлеты заваююць яшчэ большую колькасць медалёў.

Урачыста адкрыты спартыўны комплекс і ў аб'яднанні «Водбудаўтатранс». За паўтара года пабудаваны выдатная гульнявая зала, трэнажорная, більярдная, аднаўленчы цэнтр з саўнай, басейнам, лячэбнымі душавымі і ваннамі.

Разам 56 гадоў пражылі старажылы вёскі Нежаўка Слуцкага раёна муж і жонка Гліністыя. Марыя Ігнатаўна працавала на ферме і ў полі, Сямён Іванавіч — механізатарам. Выгадавалі чацвёра дзяцей. Цяпер, у цяжкія дні эканамічнай разрухі, старыя не падаюць духам. Знаходзяць у сабе сілы і дзецям, і ўнукам дапамагчы. На падворку ў Глініstых — карова, куры, парасяты. Пачуццё гаспадара дапамагае ім моцна стаяць на зямлі, верыць у заўтрашні дзень.

Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА. БЕЛІНФАРМ.

РАДЫЁ ФАКТ

Бяздзейнічае Днепра-Бугскі канал. Хоць ноччу над воднай роўняддзю па-ранейшаму запальваюцца бакены, але толькі рэдкія судны арыентуюцца на іх. Адна з прычын спынення перавозак — бязводдзе. Другая прычына — фінансавая. Рачному транспарту многім заказчыкам няма чым плаціць.

***

Касцяк калектыву Пінскага філіяла прамыслова-гандлёвай фірмы «Дынама» склалі нядаўнія інжынеры-праекціроўшчыкі інстытута «Палессеводаправодгаз». Яны засталіся без работы з-за адсутнасці заказаў на меліярацыю.

***

Паміж беларускай, аўстрыйскай і швейцарскай авіякампаніямі падпісана пагадненне аб адкрыцці авіяліній, якія звяжуць Мінск з Венай і Цюрыхам.

***

Аб намеры дабіцца спынення з 1 верасня розных выплат у СКВ, а таксама гандлю за валюту паведаміў кіраўнік латвійскага ўрада Іварс Годманіс. Ён лічыць, што адзіным плацежным сродкам у Латвіі павінен стаць латвійскі рубель.

***

Расійскія дыпламаты, якія накіроўваюцца працаваць у «блізкае замежжа», будуць атрымліваць зарплату ў СКВ і «драўляных».

***

Радыё «Свабода» паведамляе: прэзідэнт Украіны Краўчук абвергнуў заяву старшыні Цэнтральнага банка рэспублікі і сказаў, што Украіна не мае намеру [illegible] нацыянальнай валюты. Новая ўкраінская валюта — грыўня — будзе ўведзена ў снежні гэтага года, а рубель будзе выведзены са звароту да 31 кастрычніка.

***

Старшыня Вярхоўнага Савета Літвы Вітаўтас Ландсбергіс — ганаровы доктар 2 універсітэтаў ЗША: Іельскага ўніверсітэта ў штаце Канектыкут і Вебергскага ўніверсітэта (штат Юта).

***

З восені масквічы, якія прыватызавалі свае кватэры, змогуць выкарыстоўваць іх як залогавую каштоўнасць. Уладальнік жылой плошчы можа закласці яе, атрымаўшы крэдыт у банку. Назвы банкаў пакуль што трымаюцца ў сакрэце.

***

У Мінску знаходзіцца індыйскі прафесар Лахман Кумара. Мэта візіту — супрацоўніцтва з беларускімі медыкамі і магчымасць адкрыцця ў беларускай сталіцы ўніверсітэта індыйскай ёгі.

***

У Драгічыне ўзбуджана незвычайная крымінальная справа: шукаюць начнога скалалаза, які з зайздроснай настойлівасцю пазбаўляе флагштокі на дахах адміністрацыйных кантор бел-чырвона-белага сімвала дзяржаўнасці.

ПАТРАБУЕМ АБАРОНЫ СУАЙЧЫННІКАЎ!

ПАВЕДАМЛЕННЕ ПРЭС-СЛУЖБЫ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

У Рэспубліцы Беларусь расце занепакоенасць наконт развіцця ўзброенага канфлікту ў Абхазіі. Узмацняецца трывога грамадзян за лёс сваіх блізкіх і сваякоў, якія ў выніку розных акалічнасцяў аказаліся ў зоне баявых дзеянняў. У Вярхоўны Савет рэспублікі паступаюць тэлеграмы і пісьмы з патрабаваннямі абараніць суайчыннікаў.

Міністэрства замежных спраў Беларусі некалькі дзён назад ужо накіравала афіцыйную ноту МЗС Рэспублікі Грузія. У ёй выказвалася занепакоенасць наконт становішча 290 грамадзян дзяржавы Беларусь, якія прыбылі на адпачынак у санаторый «Шмуквалі» і аказаліся ў зоне ваенных дзеянняў на тэрыторыі Грузіі. У ноце канстатавалася, што «эвакуацыяй гэтых грамадзян займаюцца не афіцыйныя органы рэспублікі Грузія, а ВПС Расіі, што выклікае ў нас поўнае неразуменне ўзнікшай сітуацыі». Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь запатрабавала прыняць усе неабходныя меры для гарантавання бяспекі і эвакуацыі грамадзян з «гарачых» пунктаў.

Аднак сітуацыя ў зоне ваенных дзеянняў за апошні час не стабілізавалася і працягвае пагаршацца. Трывогу за лёс суайчыннікаў узмацняюць і выступленні асобных лідэраў канфліктуючых бакоў. Так, дэпутат Вярхоўнага Савета Абхазіі Зураб Агба заявіў: «Мы будзем ваяваць, пакуль не атрымаем свабоду або нас не знішчаць».

Толькі што ў рэдакцыю звярнуліся жыхаркі Мінска І. Сільнікава і В. Грэзная, якія з 13 жніўня разам з дзецьмі адпачывалі ў Новым Афоне на турбазе «Кіарас» у Цэнтральнай Абхазіі. У сваіх заявах з патрабаваннем прыняць меры па эвакуацыі грамадзян рэспублікі, якія апынуліся ў Абхазіі, яны расказалі, што ўжо ў ноч з 14 на 15 жніўня ў раёне Новага Афона пачаліся баявыя дзеянні.

Асобныя адпачываючыя паспрабавалі пакінуць горад і вярнуцца дамоў, але ўсе шляхі былі блакіраваны, масты і чыгуначныя пуці ўзарваны, дарогі перакрыты. Звароты за дапамогай да адміністрацыі турбазы засталіся без адказу. Былі адключаны тэлевізары, радыё і тэлефоны, перарвана сувязь са знешнім светам. Адпачываючым раілі «не панікаваць».

Але ўжо 15 жніўня на турбазе паявіліся ваенныя, а таксама асобныя кіраўнікі і іх сем'і, якія занялі першыя паверхі, а адпачываючых перасялілі на верхнія. Такая ж сітуацыя склалася і на суседніх турбазах — «Вадападнай» і «Манастырскай», дзе таксама адпачываюць да 500 грамадзян Беларусі. Такое становішча дало падставу адпачываючым адчуць сабе ў ролі заложнікаў. Больш таго, некаторыя прадстаўнікі адміністрацыі прама гавараць аб гэтым.

Улічваючы, што на трох вышэйназваных турбазах Новага Афона знаходзіцца вялікая колькасць грамадзян Рэспублікі Беларусь і іншых дзяржаў, сярод якіх вялікая колькасць дзяцей, а таксама магчымасць абстрэлу і штурму горада, што можа прывесці да чалавечых ахвяр, кіраўніцтва Вярхоўнага Савета і ўрад Рэспублікі Беларусь патрабуюць ад канфліктуючых бакоў прыняць усе меры для абароны і эвакуацыі адпачываючых і мясцовых жыхароў, спыніць усе ваенныя дзеянні да поўнай эвакуацыі грамадзян іншых дзяржаў. Рэспубліка Беларусь гатова аказаць пасрэдніцкую дапамогу ва ўрэгуляванні канфлікту.

Кіраўніцтва Вярхоўнага Савета і ўрад Беларусі робяць усё для хутчэйшага вяртання жыхароў рэспублікі, якія знаходзяцца ў зоне ваеннага канфлікту на тэрыторыі Абхазіі. Устаноўлена прамая пастаянная сувязь з камандаваннем ВПС і ВМФ Расійскай Федэрацыі, якое займаецца эвакуацыяй грамадзян.

БЕЛІНФАРМ.

Аб індэксацыі грашовых даходаў насельніцтва Рэспублікі Беларусь за жнівень 1992 года

Паводле даных Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па статыстыцы і аналізу, індэкс цэн на харчовыя і нехарчовыя тавары і паслугі, уключаныя ў «спажывецкую карзіну» ў ліпені 1992 года ў параўнанні з чэрвенем 1992 года склаў 116,9 працэнта.

У сувязі з гэтым Дзяржкампраца Беларусі паведамляе, што даходы насельніцтва за жнівень 1992 года, якія атрымліваюцца з бюджэтных крыніц (заработная плата, пенсіі, дапамогі, стыпендыі і інш.), індэксіруюцца зыходзячы з вышэйпрыведзенага індэкса з прымяненнем наступнай шкалы нарматываў індэксацыі для розных частак даходу:

— у межах 2.000 рублёў — 1,0;
— ад 2.001 да 4.000 рублёў — 0,5.

Частка даходу, якая перавышае 4.000 рублёў, не індэксіруецца.

Аднаразовыя выплаты непрацуючым пенсіянерам у памеры 300 рублёў, ажыццёўленыя ў жніўні 1992 года за кошт сродкаў Пенсіённага фонду, індэксацыі не падлягаюць.

Насельніцтву, якое атрымлівае даходы з іншых крыніц (у тым ліку і для гаспадарчаразліковых арганізацый), кампенсацыя страт ад інфляцыі ажыццяўляецца на падставах, прадугледжаных калектыўнымі дагаворамі (пагадненнямі).

ДЗЯРЖКАМПРАЦА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

«ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, БЫЦЦАМ УСЁ ПАДАРАЖЭ...»

Мінулі ўжо некалькі дзён пасля «чарговага» падаражання, перад якім гандлёвыя кропкі нагадвалі раз'юшаны мурашнік, дзе кожны купляў усё, што трапляла пад руку. З прылаўкаў зніклі хлеб, масла.

І вось, здаецца, народ быццам павінен быў падлічыць свае нешматлікія грашовыя залежы і супакоіцца. Але як развяжае наш пакупнік:

«Калі кошт хлеба ўзрос у тры разы, то дзе гарантыя, што ранейшымі застануцца цэны на каўбасу?»

І ўжо з раніцы ў гастраномах зноў чэргі.

Калі з харчам справа ясная — без ежы ногі працягнеш, то з прамысловымі таварамі — поўная «цемра».

Узрушаны народ дружна, як і раней, асаджае дзверы ГУМа, і людскі паток распаўся па аддзелах магазіна, прыхопліваючы з сабой усё, што можна: сурвэткі, шкарпэткі, зубную пасту.

— Суседка сказала, што хутка будзе павышэнне цэн і на гэта,— адкрылася пажылая жанчына сваёй сяброўцы па чарзе.

Так. Як кажуць, у гаспадарцы ўсё спатрэбіцца. І мыла, і сала, і боты. Што зробіш? Так нас выхавала дзяржава, не даўшы, на жаль, упэўненасці ў заўтрашнім дні.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

Прыватызацыя жылля заходзіць у тупік

Мець уласны дом ці кватэру — мара многіх пакаленняў нашых суграмадзян. Калі з домам справы заўсёды больш-менш рэальныя, то з кватэрай было складаней. Прыняты закон «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь» вырашыў некаторыя пытанні, але далёка не ўсе. Аб тым, як ідзе прыватызацыя жылля ў Мінску, карэспандэнт БелаПАНа гутарыць з намеснікам старшыні гарвыканкома па пытаннях размеркавання жылой плошчы **Уладзімірам ЯРМОШЫНЫМ.**

— Пасля прыняцця закона «Аб прыватызацыі...», — расказвае Уладзімір Васільевіч,— выканком на сваім спецыяльным пасяджэнні разгледзеў арганізацыйныя пытанні, звязаныя з правядзеннем інвентарызацыі. У кожным раёне Мінска створана агенцтва ці бюро па прыватызацыі жылля. На іх ускладзены ўсе функцыі, звязаныя з рэалізацыяй права любога жыхара горада на прыватызацыю жылля, якое ён займае па ордэру. Кожны, хто туды звернецца, атрымае поўную інфармацыю аб парадку прыватызацыі, аб неабходных дакументах і г. д.

— Уладзімір Васільевіч, але ж не ўсё ідзе так гладка...

— Непакоіць, што рэалізацыя закона заходзіць у тупік. Па віне, між іншым, Вярхоўнага Савета, які так і не зацвердзіў крытэрыі спажывецкіх якасцей жылля, распрацаваныя міністэрствам жыллёва-камунальнай гаспадаркі. На наступнай сесіі парламента гэта можа і будзе зроблена. Але да яе яшчэ далёка.

Цяпер прыватызацыя жылля ў Мінску знаходзіцца на пачатковай стадыі. Афармляюцца даведкі аб працоўным стажы, ідзе налічэнне жыллёвай квоты. Пасля гэтага жыллёвая квота будзе зацверджана на пасяджэнні райвыканкома, спісы будуць перададзены ў ашчадбанк (для выдачы прыватызацыйных чэкаў). Праўда, банк не зможа аформіць гэту квоту, таму што не ведае, колькі каштуе жыллё. Вось гэта самы сур'ёзны момант, і міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі не можа яго вырашыць. На мой погляд, было б правільна не чакаць сесіі Вярхоўнага Савета, а на пасяджэнні Прэзідыума парламента разгледзець і зацвердзіць каэфіцыент спажывецкіх якасцей жылля.

— Якія слаі насельніцтва, як правіла, прыватызуюць кватэры?

— Самыя розныя. Людзі ва ўзросце, якія хочуць пакінуць кватэру дзецям ці ўнукам. Многія прыватызуюць з мэтай далейшага продажу. Грамадзяне, якія выязджаюць за мяжу на пастаяннае месца жыхарства. Заканадаўства гэта не забараняе.

— Уладзімір Васільевіч, у законе «Аб прыватызацыі...» ёсць такі момант: прыватызаваўшы кватэру, прадаць яе можна толькі праз 3 гады. Ці не здаецца вам, што гэта ўшчамляе правы ўласніка?

— Мы ўжо сутыкнуліся з такімі выпадкамі. Напрыклад, калі хтосьці выкупіў кватэру ў мясцовых Саветаў, жыве з сям'ёй чатыры чалавекі ў адным пакоі, а пазней атрымлівае дзяржаўную кватэру. Прадаць аднапакаёвую прыватнай асобе ён не зможа, бо, па заканадаўству, толькі праз тры гады можна будзе зрабіць гэту гандлёвую здзелку. Але ёсць другі варыянт — прадаць кватэру па дагаворнай цане мясцоваму Савету.

Праўда, ні заканадаўчы, ні выканаўчы органы ўлады яшчэ не далі тлумачэнне вызначэння «дагаворнай цаны». Тым больш, што ёсць жа выпадкі, калі кватэра прыватызавана ў 1991 годзе і за яе заплачана тады толькі 3.200 рублёў. Неабходна знайсці і прыняць нейкія інфляцыйныя каэфіцыенты. Ну, а за кошт вызваляемага такім чынам жыллёвага фонду мы будзем паляпшаць жыллёвыя ўмовы іншым жыхарам беларускай сталіцы.

БЕЛАРУСКІМ АЛІМПІЙЦАМ, НАЦЫЯНАЛЬНАМУ АЛІМПІЙСКАМУ КАМІТЭТУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Сардэчна віншуем з вялікім поспехам на XXV летніх Алімпійскіх гульнях.

Мы ганарымся тым, што ў час алімпійскіх стартаў у Іспаніі кожны з беларускіх атлетаў праявіў выдатнае майстэрства і волю да перамогі. 17 нашых спартсменаў вярнуліся на Радзіму з залатымі алімпійскімі ўзнагародамі. Па выніках Алімпіяды Беларусь увайшла ў дзесятку мацнейшых спартыўных дзяржаў свету. Імёны нашых алімпійцаў назаўсёды будуць запісаны залатымі літарамі ў гісторыю беларускага спорту.

Сапраўдным трыумфам у Барселоне стала выступленне гімнаста Віталя Шчэрбы. У ходзе адной алімпіяды ён дасягнуў унікальнага выніку — стаў шасцікратным чэмпіёнам Гульняў.

Дзевяць разоў над усёй планетай гучаў наш гімн і горда развяваўся нацыянальны сцяг. Усё гэта, несумненна, будзе садзейнічаць умацаванню аўтарытэту Рэспублікі Беларусь на міжнароднай арэне як суверэннай дэмакратычнай дзяржавы.

У беларускага спорту багатыя, слаўныя традыцыі. Цяпер, калі Беларусь стала на самастойны шлях развіцця, важна іх не страціць, а прымножыць. У рэспубліцы будуць і ў далейшым клапаціцца аб фізічнай культуры і спорце, гарманічным развіцці асобы, умацаванні алімпійскіх ідэалаў.

Надзвычайная ўзгаральная сіла алімпійскіх іскраў. Няхай ад іх запальваюцца новыя агеньчыкі талентаў беларускага спорту.

Жадаем усім беларускім спартсменам новых радасных імгненняў на алімпійскіх і іншых спартыўных п'едэсталах.

З перамогай вас, дарагія сябры! Далейшых вам поспехаў на спартыўных арэнах на славу нашай роднай Беларусі!

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
Прэзідыум Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВАША ЗДАРОЎЕ

Жыць не старэючы

Рэкамендацыі амерыканскага вучонага, аўтара кнігі «Як зберагчы ваша сэрца здаровым» Поля Брэга, не ўсім здадуцца прымальнымі. Пазнаёміўшыся, напрыклад, са спісам «забароненай» ежы, нехта можа спытацца: «А што ж есці можна?» Тым не менш мы даём слова замежнаму доктару.

Улада вялікага жадання

Каб пазбавіцца дурной звычкі, трэба мець вялікае жаданне. Зрабіце сябе такім, якім вы хочаце быць. Падумайце і загадайце сабе: «Не курыць!» Паўтарайце гэта. Вы не павінны быць рабом ніякай дурной звычкі!

Звычкі, якія разбураюць здароўе і цела, павінны быць ліквідаваны сілай волі. Скажыце сабе: «Я не куру тытунь, я не п'ю кавы, не п'ю чаю і не п'ю алкагольных напіткаў, не ўжываю солі, не пераядаю, не п'ю кока-колы».

Паўтарайце сабе гэтыя словы і пераканаецеся ў тым, што ваш розум будзе кіраваць вашым целам. Няхай ніхто, ніякія абставіны не зломяць вашай жалезнай волі.

Кіруйцеся ўласным разуменнем. Вы кіруеце ўласным розумам і целам. Толькі так вы пазбавіцеся ад дурных звычак.

Кава і чай—наркотыкі

Кава — моцны стымулятар сэрца. Яна ўтрымлівае наркотык — кафеін, які прымушае сэрца біцца мацней і стварае празмернае напружанне для яго. Акрамя таго, кава ўтрымлівае смолы і кіслоты, шкодныя для сэрца, сасудаў і іншых тканак.

Прыбярыце любыя сарты кавы са свайго стала! У ёй няма пажыўных рэчываў, вітамінаў, мінеральных соляў. Яна бескарысная і нават шкодная для здароўя. Тое ж можна сказаць і пра чай. Ён утрымлівае танінавую кіслату і іншыя таксічныя рэчывы. Не паганьце вашу кроў чаем.

Напіткі кола—таксічныя

З чаго складаюцца напіткі кола? Тры ядавітыя стымулятары і газіраваная вада! Напіткі кола ўтрымліваюць кафеін, фосфарную кіслату і рафінаваны белы цукар — гэта значыць нічога, акрамя «пустых калорый» без ніякай пажыўнай каштоўнасці. Яны раздражняльна дзейнічаюць на ныркі і пячонку. Не піце і не дазваляйце дзецям разбураць сваё здароўе гэтымі напіткамі!

Ежа—забойца

Калі могуць забіваць напіткі, то забівае і ежа. Не капайце сабе магілу. Каб мець здаровае сэрца, хімія крыві павінна быць нармальнай, гэта значыць ураўнаважанай. Раней, калі чалавеку не было неабходнасці выключаць што-небудзь са сваёй дыеты, ён харчаваўся толькі прадуктамі, выробленымі самой прыродай. Яны не былі пазбаўлены натуральных элементаў. Аднойчы вы адчуеце непапраўны ўрон, нанесены вашаму арганізму рафінаванай, хімізаванай, абедненай ежай.

Правільна харчавацца няцяжка. Проста выключыце «забойцаў» са сваёй дыеты і сачыце за праграмай харчавання, якая задавальняе асноўныя «вечныя» патрэбнасці ў харчаванні.

Пазбягайце гэтых бескарысных прадуктаў:

рафінаваны цукар і прадукты, на ім прыгатаваныя, — джэм, жэле, мармелады, марожанае, шарбеты, пірожныя, цукеркі, гумкі, фруктовыя сокі з цукрам, кансерваваныя ў цукровым сіропе фрукты;

кетчуп, гарчыца, вострыя соусы;

салёныя блюды, такія, як бульбяная саломка, салёныя арэшкі;

белы рыс і ячныя крупы;

смажаныя прадукты;

насычаныя і гідрагенізаваныя тлушчы;

прадукты, якія ўтрымліваюць бавоўняны алей;

маргарыны;

кава, дэкафеінізаваная кава, чай і алкагольныя напіткі;

свежая свініна і прадукты з яе;

вэнджаная рыба любых відаў;

вэнджаніна: вяндліна, бекон, каўбасы;

сасіскі, салямі і іншыя мясныя прадукты;

сушаныя фрукты, якія ўтрымліваюць двухвокіс серы ў якасці кансерванту;

кансерваваныя супы;

не ўжывайце куранят, якім уводзіўся стылбестрол ці якіх кармілі лекавымі дабаўкамі.

Набывайце звычку есці для здароўя

Вы павінны ведаць не толькі тое, што патрэбна выключаць з дыеты, але і тое, што неабходна ўключаць. Зразумеўшы аднойчы асноўныя прынцыпы правільнага харчавання, вы можаце будаваць здаровае цела.

Камбінацыі здаровай ежы фактычна неабмежаваныя. Першы крок — есці для здароўя.

Доктар Марысан запэўнівае: «Ключ да ўсіх захворванняў сэрца і сасудаў — дыета».

СМАЧНА ЕСЦІ!

Перац фаршыраваны

Вымытую і пачышчаную моркву, пятрушку, цыбулю нарэзаць саломкай і падсмажыць на алеі, дабавіць дробна нарэзаныя памідоры без насення і скуркі, соль, цукар, перац і давесці да гатоўнасці. Падрыхтаваны салодкі стручковы перац напоўніць фаршам з агародніны, пакласці ў сатэйнік і прыпусціць у невялікай колькасці вадкасці. Падаць на талерцы ці блюдзе, паліць сокам і ўпрыгожыць зяленівам. Падаваць як гарачую закуску.

На зіму фаршыруюць перац па наступнай рэцэптуры: для 10 кг перабранага, вымытага ў халоднай вадзе перцу рыхтуюць фарш з 2,5 кг пятрушкі, 1,3 кг сельдэрэю, 4 кг морквы, 400 г цыбулі. Спатрэбіцца яшчэ 40 г цукру (4 чайныя лыжкі). Можна пакласці і карыцу (1,5 чайнай лыжкі), 25 гарошын чорнага перцу. У пятрушкі і сельдэрэю выкарыстоўваюць толькі карані. Іх разам з морквай вытрымліваюць 3 хвіліны ў кіпені, скрабуць, наразаюць «слупкамі», цыбулю рэжуць кружочкамі, соляць па смаку (прыкладна 200 г солі на 10 кг фаршу), перамешваюць, абсмажваюць у алеі і начыняюць папярэдне ачышчаны перац. Падрыхтаваны такім чынам перац шчыльна ўкладваюць у пасудзіну для засолкі, закрываюць зверху сурвэткай, кладуць кружок, а на яго — цяжар і заліваюць расолам з вады, солі і вострых прыпраў.

Квас

Яблыкі, недаспелыя ападкі памыць, пачысціць, нарэзаць скрылёчкамі і зварыць у вялікім катле. Потым яблычную кашу разам з вадой, у якой яна варылася (10—20 л), пераліць у бочку, даліць кіпячонай халоднай вадой, пакласці паўпачка дражджэй, разведзеных у вадзе з 0,5 шклянкі жытняй мукі. Паставіць на 3 сутак для закісання.

Вось яшчэ адзін рэцэпт.

1 кг сухароў (лепш за ўсё розных — з арлоўскага, жытняга і барадзінскага хлеба, але не шатраванага); 750 г цукру; 50 г разынак; 10—15 лісцін чорных парэчак; 2—3 ст. лыжкі вадкіх піўных дражджэй ці 25 г пякарскіх дражджэй; 2 ст. лыжкі сухой мяты (не перцавай!).

Падсушаныя ў духоўцы да лёгкай скарынкі сухары заліць адным вядром кіпеню і настойваць на працягу 12 гадзін. Асобна заварыць мяту, асобна лісце чорных парэчак літрам кіпеню і настойваць на працягу 5 гадзін. Настой квасу пераліць у іншую пасудзіну, пасля вытрымкі дадаць да яго сцэджаны настой мяты і лісця чорных парэчак, цукар, пракіпячоны ў 0,5 л вады. Дрожджы размяшаць і пакінуць для браджэння на 4 гадзіны. Потым зняць пену, працадзіць, разліць у бутэлькі, дабавіўшы ў кожную па некалькі разынак, і пакінуць на 2 дні для вытрымкі.

Калі ўжо гатовы квасок, прыгатуем і халаднік. Мясны халаднік робіцца так. Свежыя агуркі наразаюць кароткай саломкай. Наразаюць варанае мяса, вараць яйкі. Цыбулю зялёную тонка шаткуюць і частку яе пераціраюць з соллю. У смятану дабаўляюць пасечаны жаўток, перацёртую цыбулю, гарчыцу, соль, цукар, добра перамешваюць і разводзяць квасам. Пасля гэтага дабаўляюць мяса, агуркі, пасечаны бялок і цыбулю, што засталася. Пры падачы пасыпаюць кропам.

Лыжка-відэлец для слоіка

Вядома, як нязручна «здабываць» памідор ці агуркі са слоіка, дзе яны марынаваліся ці саліліся. Зрабіце ў дапамогу гаспадыні вось такое прыстасаванне з нержавеючага дроту, як паказана на малюнку. Агуркі будзе выцягваць відэлец, а лыжка — для памідораў.

250

БЕЛАРУШЧЫНА

БЕЛАРУСКІ «СЯРЭДНІ» КЛАС: ЯКІМ ЁН БУДЗЕ?

— Як узнікла ідэя акцыянернага таварыства?

— Здаецца, сёння ўжо ўсе зразумелі, што ніякія самыя лепшыя захады не дадуць плёну, калі мы трывала не возьмем у свае рукі эканоміку: яна ж неадрыўная ад палітыкі, як левая рука ад правай. Паглядзіце, што ў нас адбываецца: у першую чаргу скарачаюць людзей нязручных, якія маюць уласны пункт гледжання і не баяцца адстойваць яго перад начальствам... Стары лад жыцця разваліўся, а новага пакуль не відаць. Цяжка сказаць, што чакае кожнага праз месяц ці год, але можна быць упэўненым, што ніхто і нішто не выцягне нас з багны, не зробіць наша жыццё заможным, калі гэтага не зробім мы самі. Таму трэба быць не толькі працавітымі, але яшчэ і прадпрымальнымі: кожны дадатковы рубель у кішэні любога з нас — гэта яшчэ адзін маленькі крок да дабрабыту нашай Бацькаўшчыны. Калі будуць заможнымі беларусы, то будзе заможнаю і наша родная Беларусь.

Аднак нельга забываць, што ў краіне з развітымі рыначнымі структурамі эканоміка стаіць над палітыкай, і «музыку» заказваюць тыя, у каго ёсць грошы. Калі ў нас не будзе свайго класа беларускіх прадпрымальнікаў, для якіх Беларусь — адзінае роднае месца на зямлі, то гэтую нішу зоймуць камерсанты і бізнесмены іншых дзяржаў, якія ў першую чаргу будуць дбаць аб сваіх інтарэсах. Прычым у такім разе іншаземцы стануць самі ўздзейнічаць на ўрад Беларусі і прымусяць яго альбо прыняць іх палітыку, альбо пайсці ў адстаўку. Вось чаму так важна стварыць шырокую сетку нацыянальных па духу прадпрымальніцкіх структур.

На ўстаноўчай канферэнцыі «Кроснаў» выступіў доктар гістарычных навук Міхась Ткачоў. Ён звярнуў увагу на тое, што Беларуская Народная Рэспубліка не перамагла ў свой час яшчэ і з тае нагоды, што адсутнічаў беларускі сярэдні клас... І зараз складваецца прыкладна такая ж сітуацыя.

— Прабачце, але калі рабіць акцэнт на нацыянальную прыналежнасць — ці не будзе нагадваць гэта нядаўняе мінулае, сумна вядомую «пятую графу»?

— Нацыянальная прыналежнасць як такая вялікай ролі не адыгрывае, галоўнае — каб была карысць для Беларусі. Мы мяркуем супрацоўнічаць з усімі прадпрымальніцкімі структурамі, але асноўную падтрымку будзем аказваць менавіта нацыянальным па духу, па сутнасці. Мы лічым, што справу ўздыму эканомікі Бацькаўшчыны, умацавання дзяржаўнасці і адраджэння нацыянальнай культуры павінны ўзяць у свае рукі ў першую чаргу беларусы. Наша таварыства прадугледжвае стварэнне спрыяльных умоў для беларускага прадпрымальніцтва, беларускай навукі і культуры, мовы і рэлігійных канфесій — дзеля абуджэння ў беларусаў пачуцця нацыянальнага гонару і гаспадара сваёй зямлі.

— Усе гэтыя задумы ўзніклі, напэўна, не на пустым месцы?

— З першых дзён стварэння БНФ мы вялі гаворку пра неабходнасць арганізоўваць свае вытворчыя структуры. Менавіта вытворчыя, а не пасрэдніцкія, спекулятыўныя. Тады ж арганізавалі прадпрыемства «Верас» па вырабу мэблі, пашыву скураных вырабаў.

— «Кросны» зарэгістраваны ў канцы ліпеня. Якія першыя крокі акцыянернага таварыства?

— Зараз мы ствараем банк інфармацыі аб нацыянальных кадрах і працоўных рэсурсах для іх актыўнага прыцягнення ў сферу прадпрымальніцтва. Пачалі наладжваць кантакты з беларускай дыяспарай развітых заходніх краін, а таксама рэспублік былога СССР (цесная сувязь усталявалася з беларусамі Сібіры, Украіны, Прыбалтыкі).

АТ «Кросны» будзе аказваць актыўную дапамогу суграмадзянам у стварэнні малых, сумесных і даччыных прадпрыемстваў. Мы, прынамсі, сутыкнуліся з тым, што ў раёнах, маленькіх гарадах, пасёлках людзі не ведаюць элементарнага: што трэба рабіць, каб стварыць малое прадпрыемства, да каго і з якім пакетам папер звярнуцца, як зрабіць рэкламу. Седзячы дзе-небудзь у вёсцы, чалавек не заўсёды ўяўляе, з кім можна звязацца для кансультацыі. Мы пастараемся арганізацыйна звязваць усе нацыянальныя прадпрымальніцкія структуры.

— Ваш дэвіз «Праз бізнес— да культуры». Якім чынам ён будзе ажыццяўляцца?

— Мяркуем укладаць сродкі ў адраджэнне нацыянальнай культуры, развіццё народных рамёстваў, промыслаў. Падтрымка гэта будзе не толькі матэрыяльнай, але і маральнай: рабочая мова нашага акцыянернага таварыства — беларуская, на ёй вядзецца справаводства. Больш таго, для вядзення справаводства і дзелавой перапіскі на беларускай мове мы прапануем набыць усім прадпрымальнікам беларускамоўны рэдактар «БелРэд», які мае набор беларускіх шрыфтоў, беларускі драйвер экрана — усе паведамленні выдаюцца выключна на беларускай мове. Мы распрацоўваем таксама беларускамоўныя праграмы для камп'ютэраў, пераводзім на беларускамоўныя рэйкі ўжо існуючыя праграмы — рады будзем дапамагчы кожнаму, хто да нас звернецца.

У штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва» за 7 жніўня мы змясцілі анкету для жадаючых заняцца прадпрымальніцтвам. Многія адгукнуліся, даслалі нам анкеты.

— Ёсць цікавыя прапановы?

— І нямала. Так, звярнуліся да нас члены аб'яднання шматдзетных мацярок з Мазыра — пастараемся дапамагчы ім арганізаваць сваю справу. Анкеты працягваюць паступаць, і я, карыстаючыся выпадкам, хачу запрасіць да супрацоўніцтва і чытачоў «Звязды» — не толькі прадпрымальнікаў, якія ўжо маюць свой бізнес, але і тых грамадзян, што толькі збіраюцца гэтым заняцца ці проста хочуць падзарабіць грошай у вольны час.

— Як можна звязацца з акцыянерным таварыствам «Кросны»?

— Нашы кантактныя тэлефоны 20-09-70 і 78-15-51.

Гутарыла Уладзя ТАЦЦЯНЧЫК.

«ПРАЗ БІЗНЕС—ДА КУЛЬТУРЫ»

Такі дэвіз нядаўна створанага дзелавымі коламі Беларусі акцыянернага таварыства «Кросны». Наш карэспандэнт гутарыць з яго генеральным дырэктарам спадаром Янам ГРЫБАМ

«Звязда» пісала ўжо аб тым, што 19 жніўня споўнілася 600 гадоў з часу каранацыі князя гарадзенскага Вітаўта на вялікакняжацкі пасад. Рэпрадукцыю работы Аляксея Марачкіна «Вітаўт Вялікі» прапануем увазе чытачоў.

Толькі ў краіне дзівакоў можа быць такое...

Канстраст паміж вясельным шэсцем маладых з казачна адбудаванага загса і пыльным матрацам, які выбіваюць на старадаўняй мансардзе, паміж захапленнем экскурсантаў характвом амаль цацачнай архітэктуры і яе «напаўненнем»: каструлямі, патэльнямі, бялізнай і іншымі атрыбутамі будзённага жыцця, што праносяцца ў вокнах...

Ці хацелі б вы, паважаныя чытачы, жыць у помніку гістарычнай архітэктуры? Скажаце — неверагодна? Казка? Цуд?.. Ну чаму ж? Ёсць у Мінску такія шчаслiўчыкі. І насяляюць яны не дом-другі, а цэлы квартал — Траецкае прадмесце. Месца гэта магло б стаць сапраўдным гісторыка-культурным цэнтрам горада. На жаль, не стала. Чаму?..

Цудам захаваліся чарцяжы, па якіх быў адрэстаўрыраваны гэты астравок архітэктуры канца XIX — пачатку XX стагоддзя. Вабяць, зазываюць турыстаў яго вузкія брукаваныя вулачкі і зграбныя домікі пад чарапічным дахам. Але варта толькі ўвайсці ў адзін са злучаных паміж сабою дворыкаў... і зачараванне харaством знікае, перад вачыма — проза жыцця: бялізна, развешаная на адной з мансард, раскінутая на разных пярочках мокрая коўдра... Недарэчнае суседства старадаўнасці з днём сённяшнім рэжа вока.

Для чаго зрабілі гэтыя дамы жылымі, калі Траецкае рэстаўрыравалася як помнік архітэктуры, своеасаблівая гістарычная запаведная зона горада? «Запаведная» — ужо само слова адмаўляе прысутнасць тут жыхароў і ўсяго таго, што звязана з жыццём і побытам звычайнага шматкватэрнага дома...

По задуме архітэктараў, жылы квартал Траецкага павінен «ратаваць» прадмесце ад мёртвага сну пасля шасці гадзін вечара. Але ж жыхары — не вартаўнікі!..

— Жыць тут нядрэнна, і кватэра, самі бачыце, неблагая. Вось толькі раней чарапіца на даху працякала...

— А цяпер як, не цячэ?

— Не цячэ: дажджу няма...

Пытанне, якое цікавіць многіх: хто жыве ў прадмесці — звычайныя чаргавікі ці «свае людзі»? Большасць гараджан чамусьці перакананы, што апошнія. Спрабавала і я разабрацца ў гэтай таямніцы. Аднак ніхто дакладнага адказу на маё пытанне не даў. У гарсавеце развялі ў роспачы рукамі: ідзіце ў райвыканком. Але і там канцоў знайсці не ўдалося. За час усіх блуканняў высветлілася толькі, што жывуць у Траецкім прадстаўнікі мастацкай эліты, але яны значна «разбаўлены» «чаргавікамі» са шматгадовым стажам. Жыхары Траецкага не стамляюцца скардзіцца на ўмовы свайго побыту, але мяняць месца жыхарства ні за што не хочуць.

...Прайдзіцеся па вулачках прадмесця. Карчма «Старавіленская», карчма «Траецкая», бары, піўбары, кафэ, рэстаран... Усё гэта называецца «рэстаранны комплекс Траецкага прадмесця». Пасля знаёмства з ім зразумела, чаму прыгожыя ліхтары на вулачках стаяць сляпыя і сагнутыя, а жыхары не першы год скардзяцца на недахоп цішыні і неспакойнае суседства. Але ж ці не ведалі яны, дзе збіраюцца жыць? Ці не бачылі, чым стане кватэра ў самым цікавым для турыстаў месцы горада?

— Жылы квартал у Траецкім прадмесці — сапраўды памылка, — лічыць намеснік галоўнага архітэктара г. Мінска Аляксандр Грэчын. — Людзі атрымалі досыць зручныя кватэры, але жыццё іх быццам выстаўлена на вітрыну: ходзяць турысты, нахабна зазіраюць у вокны — яны ж на экскурсіі, знаёмяцца з помнікам архітэктуры. Ды і саміх жыхароў у пэўным сэнсе ўспрымаюць як музейныя экспанаты — аглядаюць, не саромеючыся. К вечару з усяго горада з'язджаюцца заўсёднікі рэстаранаў і бараў, музыка грыміць амаль беспеарапынна. Ніякіх звычайных атрыбутаў жылога дома, нават дзіцячых пляцовак, не існуе. Але гэта — адзін бок праблемы. Другі — моцны кантраст паміж, напрыклад, вясельным шэсцем маладых з казачна адбудаванага загса і пыльным матрацам, які выбіваюць на суседняй мансардзе — кантраст паміж асаблівасцямі архітэктуры, прыгажосцю і празаічнымі атрыбутамі штодзённага жыцця. Усё гэта адразу кідаецца ў вочы і раздражняе. Толькі ў краіне дзівакоў можа быць такое!..

Здавалася б, цяперашнія недахопы, хібы і памылкі Траецкага ўлічаны пры складанні плана будучай рэканструкцыі Верхняга горада. Жылы квартал мяркуецца замяніць гасцінічным комплексам. Але каб не зрабіць новай памылкі: што, калі гэты адноўлены астравок старадаўняй архітэктуры возьмуць у палон разбітныя грамадзяне з азіяцкіх рэспублік?.. Ці не паўторыцца тое ж прыкрае становішча, што існуе зараз ля гасцініц «Мінск», «Юбілейная», дзе жанчыне не прайсці, каб не быць зазванай «на агеньчык»?.. І гэта будзе называцца гісторыка-культурным цэнтрам?..

Траецкае прадмесце — наша гісторыя, наша культура. Няблага было б пры распрацоўцы плана яго рэканструкцыі ўсё ж звярнуць увагу і на магчымыя сацыяльныя сутыкненні і канфлікты. Што, калі, напрыклад, жыхары Траецкага ўздумаюць прыватызаваць сваё жыллё? Калі яны — а не мы, не дзяржава! — стануць сапраўднымі гаспадарамі прадмесця? Пакуль што гэта яшчэ немагчыма. Але ж у нашай дзівоснай краіне толькі адзін росчырк пяра — і тое, што было забаронена ўчора, ужо дазваляецца сёння (ці мала падобных прыкладаў?).

Думаецца, цяпер самы час Траецкаму стаць сапраўдным культурна-гістарычным цэнтрам нашай сталіцы. Гараджане ўпэўнены — гэта можна яшчэ зрабіць. Я правяла невялічкае сацыялагічнае даследаванне — апытала мінчан наконт таго, якім быць прадмесцю. Амаль усе прапаноўвалі размясціць у цяперашніх жылых дамах вернісажы, мастацкія крамы, выставачныя залы, майстэрні скульптараў і жывапісцаў, дзіцячыя мастацкія студыі. Хіба не слушныя прапановы?

Усе выдатна разумеюць, што жыллёвая праблема ў Мінску стаіць надзвычай востра, аднак ці трэба вырашаць яе за кошт спадчыны, ці трэба разбазарваць тое, што цудам захавалася ў нашай гвалтоўнай гісторыі?..

Вольга БЯЗЛЮДАВА.
Фота С. САЗАНОВІЧА.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

«Какая разница?..»

Так вырашыў я назваць свой сумны допіс у рэдакцыю цяпер любімай беларускай газеты «Звязда»...

Чаму «цяпер?» Таму што да жніўня 1991 года чытаць яе было проста немагчыма, у сэнсе — брыдка. І цяпер яшчэ трапляюцца матэрыялы, якія напісаны той «славутай» «звяздоўскай» мовай, назваць якую беларускай не паварочваецца язык. Але ў цэлым, газета ваша стала... чаканай. А што можа быць лепшым кампліментам для вас?

Крыху пра сябе. Я — напалову беларус, напалову — летувіс, ці літовец, як у вас гавораць.

Дык вось, шаноўныя, любыя мае беларусы. Сорамна мне за вас! Не-не, не крыўдуйце! Зараз вы ўсё зразумееце. Іду ля былога будынка ЦК, а цяпер Вярхоўны Савет. Чытаю чорную шыльду з надпісам установы па-беларуску. Пераводжу позірк управа — тая ж шыльда, але па-руску. Чаму?! Што гэта за сіндром «старэйшага брата»? Вы ж незалежная дзяржава! У Францыі, напрыклад, нікому не прыйшло ў галаву на будынку канцылярыі прэзідэнта перакладаць надпіс на англійскую.

Далей. Узнімаю вочы, каб палюбавацца на родны мне ўсёткі бел - чырвона - белы сцяг і... што гэта? Дрэўка ўпрыгожвае... не-не! не зацверджаны Законам шасцікутны беларускі хрысціянскі крыж, а «родная» «саўковая» пяцікутная зорачка. Узрушаны, падзяліўся з першым сустрэчным аб гэтай абсурднай недарэчнасці і тады вось упершыню пачуў «Какая разница?..» Не буду казаць і пра бээсэсэраўскую (у сэнсе гербаў) сімволіку, якая працягвае панаваць усюды, акрамя будынка Міністэрства інфармацыі, дзе я ўпершыню ўбачыў «Пагоню» (якая, дарэчы, моцна адрозніваецца ад нашага «Віціса») і ледзь не праслязіўся. А потым схамянуўся: што ж гэта са мной робіцца? На нармальныя ў любой дзяржаве рэчы рэагаваць як на нешта звышнатуральнае? Зноў словы да прахожых і зноў у адказ: «Какая разница?..»

Што ж гэта з вамі адбываецца, шаноўныя мае браточкі-беларусы? Чаму вам так абыякавая ваша ўласная слаўная мінуўшчына, што ж гэта за менталітэт такі своеасаблівы «беларускі», калі адцуранне ад усяго свайго ўспрымаецца вельмі проста, усяго двума словамі «Какая разница?..»

Не люблю пафасу, асабліва на паперы, але ўсё ж, любыя мае дарагія, схамяніцеся!

Усвядомце сябе нацыяй, і тады (паверце) ніякі нацыяналізм не страшны. Людзі, якія ведаюць, хто яны, не могуць кпіць з людзей іншай нацыянальнасці толькі за тое, як яны гавораць, альбо які колер валасоў ці скуры маюць, таму што нацыянальна свядомыя — гэта ўсяго толькі культурныя людзі.

Альгіс БУДКЯВІЧУС,
лекар-тэрапеўт з горада Шаўляй.

СУСТРЭЛІСЯ ПІСЬМЫ

«Пад шыльдай двухмоўя знішчалі беларушчыну...»

Калі мой сын быў маленькім, чуючы літоўскую ці ўкраінскую гаворку, пытаўся: «Чаму яны так размаўляюць?» Тлумачыў: па-літоўску размаўляюць, бо літоўцы, а па-ўкраінску—бо ўкраінцы. Але аднойчы сынок запытаў: «Чаму беларусы не размаўляюць па-беларуску?».

Я быў пастаўлены ў тупік: не мог жа расказаць хлапчуку пра вынішчэнне беларускай інтэлігенцыі, закрыццё беларускіх школ, палітыку інтэрнацыяналізацыі, пра якую гераіня аповесці «Дзве душы» М. Гарэцкага казала: «...яны прыйшлі да нас з інтэрнацыяналам толькі на вуснах, з яго толькі фікцыяй у сваіх мазгох, і з фанатычнай безміласэрнасцю ўзяліся рабіць з беларускай нацыі толькі гной для градкі для ўзрошчвання сваёй фікцыі інтэрнацыянала... Яны хочуць зрабіць адзнакі сваёй нацыянальнасці інтэрнацыяналам для нас»...

Апошнім часам, здаецца, шмат што змянілася, рэспубліка абвешчана незалежнай дзяржавай. Але сынава пытанне па-ранейшаму застаецца актуальным. Напрыклад, чаму на будынку Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і іншых афіцыяльных устаноў парламента і ўрада надпісы зроблены на беларускай мове і на мове суседняй дзяржавы — рускай?

Яшчэ я ніяк не магу зразумець, чаму дыктар Маскоўскага радыё кажа: «Московское время —... часов», а мінскі дыктар абвяшчае: «мясцовы час —... гадзін». Чаму не адважыцца сказаць «Мінскі час —... гадзін»? Відаць, не адчувае сябе супрацоўнікам радыё сталіцы Беларусі, а ўсяго толькі — мясцовым, тутэйшым? Дык хай бы ўжо і казалі: «Тутэйшы час —... гадзін». Так яно будзе правільна па сваёй сутнасці.

Цяпер абвешчана падпіска на «рэспубліканскія і цэнтральныя выданні». Пра які цэнтр ідзе гаворка: пра былы імперскі, ці пра Мінск — сталіцу СНД?..

Многія кіраўнікі імкнуцца калі не праз дзверы, дык праз акно працягнуць практыку двухмоўнасці, пад шыльдай якой знішчалі беларушчыну на працягу дзесяцігоддзяў. Каму-небудзь можа падацца, што я пішу пра драбязу. Але ў гэтай драбязе выяўляюцца сапраўдныя адносіны ўладных структур да беларускай дзяржаўнасці, якія адразу цяжка ўгледзець з-за гучных дэкларацый пра незалежнасць. Калі так будзе працягвацца і далей, дык, баюся, і ўнукам спатрэбіцца тлумачыць, чаму беларусы не размаўляюць па-беларуску...

Валерый ПАЛСЦЮК.

Парады на ўсякі выпадак

Калі правільна звязаць вяроўку (як паказана на малюнку), вам ніколі не прыйдзецца разблытваць петлі пры карыстанні ёю.

Кольцы, якія адразаюць ад гумавых трубак ці велакамер, часта выкарыстоўваюцца ў быце. Калі іх пад рукой не аказалася, зрабіце кальцо з невялікага кавалка гумы. Завостраным канцом трубкі (прасечкай) прабіце ў кавалку гумы 2—3 ці больш дзірак (у залежнасці ад патрэбнай велічыні кальца) і вострым нажом праражце гуму між дзіркамі. Кальцо гатова.

Збіраючыся зрабіць дзірку ў цаглянай ці бетоннай сцяне, прымацуйце ліпкай стужкай пад намечаным пад дзірку месцам складзены пад вострым вуглом кавалак шчыльнай паперы. Ён захавае сцяну і падлогу ад пылу і бруду.

Для пералівання адэкалону з флакона ў пульверызатар ці іншы флакон можна з поспехам выкарыстаць «саломку», праз якую п'юць кактэйлі. Закрыўшы рыльца флакона з адэкалонам губамі, трэба падзьмуць у яго, пакуль адэкалон пад ціскам праз «саломку» не перальецца ў іншы флакон.

У драўніннастружкавую пліту цяжка ўкручваць шрубу. Прасвідруйце ў ёй дзірку, запоўніце клеем і ўтыкніце туды кавалак мяккай пласцікавай трубкі. Потым закручвайце шрубу. Клей трапіць унутр трубкі і аблегчыць працэс, як добрая змазка, а потым будзе моцна трымаць шрубу ў гняздзе.

Лічаныя хвіліны патрэбны, каб зрабіць з мяккага поліэтыленавага флакона з-пад шампуня выдатны спырскавальнік — прыстасаванне, якое патрэбна пры прасаванні бялізны. У корку гарачай іголкай зрабіце дзіркі з такім разлікам, каб радыус кожнай на вонкавым баку быў некалькі большым, чым на ўнутраным.

Змясціўшы акумулятар у мяшочак з тоўстага поліэтылену, вы захаваеце храміраваныя часткі матацыкла і сваё адзенне ад пападання на іх кіслаты. Каб пазбегнуць выкіду электраліту, мяшочак завязвайце не моцна.

У паштовай скрынцы з гарызантальным дном пісьмы і газеты прылягаюць да задняй сценкі і дрэнна відаць праз дзіркі. Пакладзіце на дно кавалак цёмнага кардону пад вуглом 20—30° да дна. Цяпер пісьмы ці газеты заўсёды будуць прыціскацца да назіральных дзірак.

РЫБАЦКІЯ ЗГАДКІ

Прынада ў запас

Вопытныя рыбаловы назапашваюць чарвякоў на зіму. Аднак захаваць іх удаецца не ўсім. Ёсць вось такі спосаб захоўвання гэтай прынады.

Драўляную скрыню трэба да палавіны напоўніць зямлёй, засыпаць туды чарвякоў. Потым вазьміце качан капусты, разрэжце яго і зрэзамі ўніз пакладзіце на зямлю. Скрыню шчыльна закрыйце накрыўкай і схавайце ў склепе. Чарвякі доўгі час захоўваюць рухомасць, колер і шчыльнасць.

Калі збіраецеся на рыбалку, дастаткова ўзняць 2—3 лісты капусты і выбраць чарвякоў колькі трэба.

Калі дрэнна бачыш

Здароўем, калі табе за шэсцьдзесят, не пахвалішся, асабліва здаюць вочы. Акуляры дапамагаюць мала. Толькі напружваеш вочы, стараючыся ўгадаць паклёўку рыбы па паводзінах паплаўка, каб паспець зрабіць падсечку. Цяжка старому чалавеку рыбачыць і на ветры,—слёзы засціляюць вочы.

Чырвоныя паплаўкі зліваюцца з шэрым фонам вады, калі надвор'е хмурнае, а вось чорныя сучкі і карчы добра відаць. Паспрабуйце вось так пафарбаваць паплаўкі: «шапачка» — чорная, «кашуля» — ад цёмна-карычневага да светлага, кончык цёмна-зялёны з чорнымі крапінамі. Паплавок такога колеру і малёк не чапае, і бачны ён добра.

Наперадзе падлёдная лоўля. Паплавок зімовай вуды вельмі малы. Да таго ж яго заведзена апускаць пад ваду на глыбіню 5—7 см ад паверхні. З-за дрэннага зроку можна праваронiць паклёўку. Паспрабуйце гусінае пяро. Прычым яго не трэба фарбаваць. Вада ў лунцы чорная, а пяро белае.

Лепш за ўсё выкарыстаць пяро даўжынёй 10—15 см. Пад'ём яго ў любым выпадку добра відаць.

На драпежнікаў

Хутка наступяць восеньскія дні, а значыць, пачнецца актыўны жор драпежнікаў. Рыхтуючыся да зімоўкі, яны ўзмоцнена харчуюцца, хапаюць усё, што плавае навокал, у тым ліку і блешню.

Прагна бяруць прынаду шчупак, акунь, судак. Палююць на іх спінінгам, кружкамі, донкамі.

У другой палавіне дня з'яўляецца звычайна апетыт у шчупака і судака. Яны палююць каля самага берага. Для шчупака добрая верхаплаўка. Увечары жыўца можа схапіць і сом. У верасні ён таксама пачынае жыраваць. Клюе не так, як летам, — хапае жыўца не ўначы, а пад вечар, калі яшчэ не сцямнела. А на гронку невялікіх чарвякоў-выпаўзкаў сом, як правіла, ловіцца не пазней, чым у гадзіну-дзве ночы.

Спінінг без інерцыі

Пры закідванні блешні на катушцы спінінга ўтвараецца так званая «барада» — блытанка, якая прыносіць шмат клопату рыбакам.

Простае прыстасаванне, зробленае з алюмініевай пласцінкі, сталёвага дроту, кавалка медыцынскай трубкі і спружыны, надзейна застрахуе ад гэтай непрыемнасці.

ВОЗГЛАС

ВАКЗАЛ НА ТРАІХ

МІНСК. Нарэшце падведзены вынікі конкурсу на лепшы праект Мінскага чыгуначнага вакзала. Прайшоўшы ў фінал прадстаўленыя работы (іх аказалася пяць) дэманстраваліся ў памяшканні Саюза архітэктараў РБ. Высокапрафесіянальная камісія, куды ўваходзілі кампетэнтныя спецыялісты з Масквы, Ташкента і Санкт-Пецярбурга, вызначыла пераможцам праект дойлідаў з інстытута «Мінскпраект» Івана і Міхаіла Вінаградавых і Віктара Крамарэнкі. Конкурс быў праведзены сумесна з Саветам Міністраў РБ, Саюзам архітэктараў РБ, Беларускай чыгункай і Дзяржбудам рэспублікі ў сувязі з тым, што існуючы праект, згодна з якім ужо разбураны стары будынак вакзала і выкапаны катлаван пад новы, мае няўдалае архітэктурна-планіровачнае рашэнне і не лепшы эстэтычны выгляд.

РАСЦЕ ЗМЕНА. ЧЫЯ?

Супрацоўнікі Гомельскага аддзела ўнутраных спраў на транспарце затрымалі групу кватэрных злодзеяў, за плячамі якіх серыя крадзяжоў у Магілёве. Самаму старэйшаму дамушніку 18 гадоў, самаму малодшаму — 14.

Віктар ФЕДАРОВІЧ.
БелаПАН.

«КАНЦЫ Ў ВАДУ»— НЕ АТРЫМАЛАСЯ

7 жніўня ў вадаёме паблізу вёскі Бароні Віцебскага раёна быў знойдзены разложаны труп мужчыны, які, па меркаваннях экспертаў, знаходзіўся ў вадзе каля трох гадоў. І ўсё ж віцебскія сышчыкі ўстанавілі асобу загінуўшага: ім аказаўся раней судзімы жыхар Віцебска Каліноўскі, які знаходзіўся ў вышуку як без вестак прапаўшы з 22 чэрвеня 1989 года. Больш таго, быў знойдзены і забойца, які адбывае пакаранне за іншыя грахі ў аршанскай калоніі.

ВЫШЭЙ ГАЛАВЫ НЕ СКОКНЕШ

МІНСК. Гарадская пракуратура апратэставала рашэнне Мінгарсавета аб новых мерах адміністрацыйнага ўздзеяння за парушэнне Правіл дарожнага руху, пры якіх максімальны памер штрафу дасягаў нават 10 тысяч рублёў (за кіраванне транспартным сродкам у нецвярозым стане). І справа не ў тым, што мінскія пракуроры супраць жорсткіх мер да тых, хто парушае правілы і перавышае ўстаноўленую хуткасць руху. Не, яны лічаць, што такія меры могуць знаходзіцца толькі ў кампетэнцыі Вярхоўнага Савета рэспублікі.

АД «БАЗАРА» ДА «САБАКІ»

ВІЦЕБСК. Не паспела пляцоўка летняга амфітэатра адпачыць пасля міжнароднага фестывалю «Славянскі кірмаш»,— а віцябчане пачалі ўжо рыхтавацца да новага свята — міжнароднага фестывалю сучаснага эстраднага танца «Белы сабака», які ўпершыню праводзіцца тут з вялікім поспехам. Акрамя выканаўцаў з Беларусі, краін СНД і былых паплечнікаў па Варшаўскаму Дагавору, у «Белым сабаку» збіраецца прыняць удзел сусветна вядомы пластычны калектыў «Французскі балет».

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

МАЛАДЖОНЫ ЎСЁ МАЛАДЗЕЙШЫЯ

Працаўнікам ранніх шлюбаў, відаць, прыйдзецца змірыцца з тым, што маладажоны ў Беларусі будуць станавіцца ўсё маладзейшымі. Урадам рэспублікі сур'ёзна прапрацоўваецца пытанне аб магчымасці зніжэння ўзроставага цэнзу пры ўступленні ў шлюб да 15—16 гадоў. Звязана гэта, у першую чаргу, з тым, што, нягледзячы на існуючыя юрыдычныя перашкоды, колькасць ранніх шлюбаў у рэспубліцы нязменна расце. І работнікам загсаў, хочаш не хочаш, а даводзіцца рэгістраваць шлюбы, калі жаніх і нявеста замест школьнай формы апранаюцца ў вясельныя ўборы.

Нечакана для многіх за легалізацыю шлюбаў паміж 15—16-гадовымі выказаліся медыкі. На думку спецыялістаў рэспубліканскага НДІ аховы мацярынства і дзяцінства, гэта дазволіць скараціць колькасць абортаў у дзяўчат, якія не дасягнулі «шлюбнага» ўзросту. І калі ўжо прыходзіцца выбіраць паміж раннімі шлюбамі і шматлікімі захворваннямі, звязанымі з абортамі, варта выбіраць меншае зло.

БЕЛІНФАРМ.
Мінск.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

«БІ-БІ-СІ»

*** Туркі для гаспадароў марскіх караблёў падрыхтавалі непрыемны сюрпрыз — плата за праход праліва Басфор павысіцца ў некальк і разоў. Гэта неабходна, тлумачаць туркі, для таго, каб павысіць тэхніку бяспекі, якая сёння не на належным узроўні.**

* У цэнтры грамадскага скандалу зараз у ЗША знаходзіцца славутая зорка першай велічыні амерыканскага кіно Вудзі Ален. Нядаўна ён развітаўся з сяброўкай жыцця, таксама кінаактрысай, і вырашыў ажаніцца з яе прыёмнай дачкой.

*** Заснавальнікам рускага масонства лічыцца Пётр І, які быццам бы заснаваў першую масонскую ложу ў Санкт-Пецярбургу з дапамогай англічан. Але хутчэй за ўсё гэта легенда была створана з мэтай надаць большы аўтарытэт айцам масонства ў Расіі. Ходзяць чуткі, што з масонамі былі звязаны Троцкі і Ленін. Але спецыялісты выключаюць удзел гэтых правадыроў у масонскіх ложах. Яны яшчэ ў 1920 годзе аб'явілі масонаў ворагамі пралетарыяту. Сталін жа з 1927 па 1930 гады знішчыў усіх масонаў у краіне.**

* Міністр абароны Грузіі Кетавані заявіў, што яго войскі трымаюць пад кантролем усю тэрыторыю Абхазіі. У Сухумі створана часовая ваенная адміністрацыя. Лідэр абхазскіх сепаратыстаў сказаў у інтэрв'ю Бі-бі-сі, што арганізуецца барацьба супраць захопнікаў і падбіты ўжо некалькі грузінскіх танкаў.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

*** Групоўкі маджахедаў вядуць баі на вуліцах Кабула. Таксама не спыняецца ракетны абстрэл сталіцы Афганістана.**

* Афіцыяльны кітайскі друк паведамляе, што КНР гатова ўкласці 150 мільёнаў долараў у развіццё сумеснай з Расіяй эканамічнай зоны.

*** Кубінскі пасол у Маскве вяртаецца на радзіму. Паступаюць звесткі, што Гавана рэзка скарачае там колькасць дыпламатаў.**

* Амерыканскаму кангрэсу прадстаўлен даклад аб этнічных чыстках, якія праводзяць сербы ў Босніі і Герцагавіне. У дакладзе прыводзіцца шмат фактаў аб жорсткасці, якая суправаджае высылку мусульман з іх родных вёсак. Адна жанчына паведаміла, як малады серб перарэзаў горла яе старым бацькам. У дакладзе паведамляецца, што ў канцэнтрацыйных лагерах здараецца шмат садысцкіх забойстваў. 35 тысяч чалавек ужо загінулі на вайне ў Босніі. З іх 20 тысяч забіты ў час прымусовых эвакуацый мусульман з вёсак.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

*** Фірмы Германіі прымуць удзел у ліквідацыі мільёнаў тон боепрыпасаў былой Савецкай Арміі. Расходы на гэтую буйную аперацыю можна будзе часткова пакрыць за кошт рэшткаў металалому.**

* Сярэдні курс долара за апошні час у адносінах да маркі ФРГ не змяніўся, і зараз долар каштуе адну марку 45,8 пфеніга.

*** Новы міністр Італіі Каломба, які заняў гэтую пасаду на мінулым тыдні, заявіў, што зараз у Заходняй Еўропе Італію разглядаюць як краіну, якая хоча перакласці свае цяжкасці, у першую чаргу фінансавыя, на плечы ЕС. Італія ўяўляецца Еўропе таксама краінай арганізаванай злачыннасці, карумпіраваных палітычных інстытутаў, адзначыў міністр.**

* У мюнхенскім выдавецтве выйшла кніга М. Гарбачова «Распад Савецкага Саюза», якое заплаціла аўтару буйны ганарар. Гарбачоў піша, што хацеў выкласці свае погляды, бо людзі пра іх не ведаюць.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

Гусары грошай не бяруць

Ваенны трыбунал Украіны ўзбудзіў крымінальную справу супраць былога камандуючага Кіеўскай ваеннай акругай генерал-палкоўніка Чэчаватава. Ён абвінавачваецца ў разбазарванні маёмасці акругі і ў незаконным набыцці ва ўласную маёмасць аўтамабіля замежнай маркі. Сёння Чэчаватаў служыць у расійскай арміі.

СНІД не спіць

За першую палову года на тэрыторыі Расіі зафіксавана 100 выпадкаў заражэння СНІДам — столькі, колькі было за ўвесь мінулы год. А 80 хворых ужо памерлі.

Масты як сродак прыбытку

Платным стане неўзабаве праезд па мастах у Нікалаеве. Такое рашэнне зацвердзіла чарговая сесія гарсавета народных дэпутатаў. Мяркуецца, што кошт праезду па гэтых інжынерных збудаваннях будзе вагацца ад 20 да 100 рублёў у залежнасці ад віду транспарту. Прычым гэтае рашэнне распаўсюджваецца толькі на іншагароднія аўтамабілі.

Засуха вінаватая?

У многіх раёнах Краснаярскага краю ў гэтыя дні ідзе небывалы з хрушчоўскіх часоў забой прыватнай жывёлы. Пад нож ідуць не толькі свінні і цяляты, але і дойныя каровы. Прычынай гэтага шмат хто з гаспадароў уласных падвор'яў лічыць засуху і рэзка ўзрослыя цэны на камбікармы.

Мы будзем ездзіць цяпер па-новаму?

Міністэрства ўнутраных спраў Украіны пачало распрацоўку новых Правілаў дарожнага руху. Па ацэнцы спецыялістаў, яны будуць значна адрозніваца ад тых, што дзейнічалі ў былым СССР, але набліжаны да прынятых у замежных краінах.

Творчасць — справа «каштоўная»

Дом творчасці пісьменнікаў у Дубултах (Латвія) прымае зараз новых адпачываючых. Але 600 рублёў у суткі могуць сёння выкласці далёка не ўсе працаўнікі пяра. Адзіны пісьменнік, што знаходзіцца ў Дубултах, А. Цымерман (у гэтым доме творчасці ён у мінулым напісаў пяць кніг) жыве тут у крэдыт.

Добры прыклад для Беларусі

Акадэмія навук Украіны прыняла рашэнне выдаць шматтомнае выданне «Гісторыя ўкраінскага народа». Яно будзе надрукавана на англійскай мове і выйдзе ў свет на працягу трох гадоў — з 1998 па 2001.

Хочаш вучыцца — плаці

Самым дарагім платным факультэтам у Расіі можа стаць акцыянерны факультэт СібЭКА Омскага інстытута чыгуначнага транспарту. Плата за адзін семестр навучання тут складае 49 тысяч 400 рублёў.

КАНТАКТЫ БУДУЦЬ МАЦНЕЦЬ

МІНСК. У 1993 годзе спаўняецца 440 гадоў з пачатку распаўсюджвання Рэфармацыі на Беларусі. У сувязі з гэтым Мінск упершыню наведала з брацкім візітам дэлегацыя Хрысціянскай Рэфармацкай царквы ЗША, у склад якой уваходзілі віцэ-прэзідэнт арганізацыі «Хрысціянскі мост» Раймонд Сэвен, дырэктар Хрысціянскай Рэфармацкай Сусветнай Місіі Уільям Ван Тол і дырэктар гэтай місіі па Усходняй Еўропе Томас дэ Брыз. Яны былі прыняты вернікамі Мінскай кангрэгацыі хрысціян-рэфарматаў, паглядзелі горад. Госці заслухалі інфармацыю аб выніках чарнобыльскай катастрофы і падарылі аднавернікам шмат духоўнай літаратуры і музычных запісаў. Кантакты паміж хрысціянамі Беларусі і ЗША будуць мацнець і развівацца — так было вырашана ў час мінскіх сустрэч.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

24 жніўня, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

16.30. Навіны.
16.35. «Заяц, Скрып і Скрыпка», «Цінка-павуцінка», «Квакша», «Жыла-была пчолка». Мультфільмы.
17.35. Асаблівы выпадак. Праграма для падлеткаў і бацькоў.
18.00. Дак. фільмы «Спадарожнікі», «Мінулае яшчэ наперадзе».
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. «Яшчэ раз пра незалежнасць». Выступленне старшыні БНФ, народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь З. С. Пазьняка.
19.30. Творчае аб'яднанне МЭТА. 1. Паэт і яго лёс. Янка Купала. 2. Майстэрня. «Беларускія маляванкі».
20.20. «Да берага даплыць...» Частка 1-я. А. Дзмітрыеў. «Сказ пра гора-злашчасце». Выконвае камерны хор пад кіраўніцтвам М. Кашуры.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Руская рулетка». Маст. фільм.
22.45. Спартыўны тэлекур'ер.
23.05. НІКа.
23.20. Рамансы кампазітараў-рамантыкаў спявае Анатоль Шчарбакоў.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Скарб». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Семнаццаць левых ботаў». Маст. фільм. 1-я серыя «Адзін».
9.25. «Жывая гліна». Мультфільм.
9.40. «Баль казак». Маст. фільм (Венгрыя).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Адпачывай.
14.40. «Аднойчы ў снежні». Маст. фільм.
15.55. «Даніла і Няніла». Мульт. фільм.
16.15. У свеце матораў (аўтасалон-92).
16.35. Пакуль гарыць свечка.
17.00. Навіны.
17.25. Футбольны агляд.
17.55. Крэшчэнда.
18.15. НЭП.
18.45. «Размова на свежым паветры». Частка 2-я. Б. Васільеў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «Семнаццаць левых ботаў». 2-я серыя. «Сям'я».
21.45. «Новая студыя» прадстаўляе: «Джэм-сейшн».
23.00. Навіны.
23.25. «Аднойчы ў снежні». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Белая варона.
8.35. Вольны час. «Дай лапу, сябар!»
8.50. Майстры. «Акцёр Міхаіл Чэхаў».
9.45. «Востраў Афрадыты». Частка 3-я.
10.30. «Вас запрашае Віктар Святлоў». Рускія песні і рамансы.
11.15. «Прывід замка Марысвіль». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Сігнал.
15.15. Мульці-пульці.
15.30. Дзіцячая гадзіна (з урокам французскай мовы).
16.30. Азірніся, Расія. «Ты ведаеш край?»
16.45. Там-там навіны.
17.00. «Рэха сабантуя».
17.30. Кіпрас Мажэйка. «Рэпартажы з НАТО».
18.00. Тварам да Расіі.
18.15. Наш сад.
18.45. Крымінальныя паведамленні.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Афёра». Маст. фільм (Балгарыя).
21.00. Без рэтушы. Старшыня Камітэта па правах чалавека Вярхоўнага Савета Расіі С. Кавалёў у прэс-цэнтры «Рэспубліка».
22.00. Весткі.
22.20. Здароўе па інструкцыі.
22.35. «Зоркі Амерыкі». Выпуск 4-ы.
23.05. Рок-кафэ.

25 жніўня, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Час у гуках». Фільм-канцэрт.
9.15. «Руская рулетка». Маст. фільм.
10.35. «Залаты плёс». Дак. фільм.
11.25. «Сэрца не камень». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Навіны.
16.35. «Наваселле ў браткі Труса», «Спрыдзіціс», «Шчасце Нурлана», «Васьміножкі». Мультфільмы.
17.35. Выстаўка ў лагеры «Зубраня». Работы выхаванцаў дзіцячых дамоў і школ-інтэрнатаў Беларусі.
18.00. Дак. фільмы «Кержацкі куток», «Памяць аб Рускім Вусці», «Паўлава на Ацэ».
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. «24 імгненні, ці Азбука любві». Тэлеспектакль паводле вершаў П. Макаля.
19.55. Эканамічная хваля. Сённяшнія ўзаемаадносіны горада і вёскі. Прымае ўдзел намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь А. І. Бокач.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Дайце мужа Ганне Дзакеа». Маст. фільм (Італія).
23.20. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Карабель пустыні». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Фальклорнае свята ў Флёнаве.
9.35. Дак. фільм «Алтын-Тэпе — Залаты Узгорак» (Ашгабат).
9.50. «Семнаццаць левых ботаў». Маст. фільм. 2-я серыя «Сям'я».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Тры арэшкі для Папялушкі». Маст. фільм.
12.45. Іграе Віктар Шастапал (фартэпіяна).
12.55. Аўтарская праграма Э. Разанава «Размова на свежым паветры».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Пра спорт і не толькі.
14.45. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 1-я серыя.
15.50. Выступленне дзіцячага фальклорнага ансамбля «Дубровачка».
16.00. «Востраў скарбаў». Маст. фільм. 1-я серыя.
17.00. Навіны.
17.25. «Вячэрні альбом». Д. Веняўіцінаў.
17.45. Студыя «Палітыка» паказвае. «Год пасля путчу (Павятовая быль)».
18.15. «Багатыя таксама плачуць».
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Семнаццаць левых ботаў». 3-я серыя «Маці».
21.45. Фермата.
22.10. Футбол. «Дынама» (Масква) — «Дынама» (Кіеў). 2-гі тайм.
23.00. Навіны.
23.25. Шмат музыкі.
0.25. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Без рэтушы.
8.45. Вольны час. «Пад знакам рыбы».
9.00. Мастацтва адлюстравання. «Вечар у Сакольніках з Сяргеем Шаровым».
9.30. Непазнаны Сусвет.
10.15. Мульці-пульці. «Уладар маланак».
10.25. Канцэрт навучэнцаў Пермскага харэаграфічнага вучылішча.
11.10. «Зладзеі ў законе». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Мульці-пульці. «Вязні Ямагіры-Мару».
16.00. Студыя «Рост». «Свята на Балатоне».
16.45. Там-там навіны.
17.00. Прагулкі з Наталляй Галкінай.
17.40. «Благавешчанне».
17.55. Анонс. Пласіда Дамінга.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Магікане. Галіна Кавалёва.
18.45. Альбуцыд.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Расія—Японія. «Што на шалях?» Вядучы У. Цветаў.
20.20. Па смаленскай дарозе.
21.00. Пятае кола.
22.20. Арт-абстрэл.
23.20. Вячэрні канцэрт.

26 жніўня, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Генеральная рэпетыцыя». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
10.55. Творчае аб'яднанне МЭТА. 1. Паэт і яго лёс. Янка Купала. 2. Майстэрня. «Беларускія маляванкі».
11.45. «Азоўскае мора».
12.35. «Горы дымяць». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Навіны.
16.35. «Нявеста падземнага прынца». Маст. фільм з субцітрамі.
17.50. «Марусіна карусель». Мультфільм.
18.00. Дак. фільм «Маналог з адступленнямі».
18.30. Еўрапейскія далягляды. Аб сертыфікацыі прадукцыі ВА «Гарызонт».
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Роднае слова.
19.50. «Чароўны кірмаш». Фальклорная праграма.
20.10. «Да берага даплыць...» Частка 2-я «Край буслоў».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Разводы, разводы...» Маст. фільм (Балгарыя).
22.40. НІКа.
22.55. Футбол. «Беларусь» (Мінск) — «Тарпеда» (Магілёў).

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Крэм-бруле». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.55. «Семнаццаць левых ботаў». 3-я серыя «Маці».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Асліная шкура». Маст. фільм.
12.45. «Кошчын дом». Мульт. фільм.
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Сёння і тады.
14.55. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.55. «Востраў скарбаў». Маст. фільм. 2-я серыя.
17.00. Навіны.
17.25. Мелодыі і рытмы Узбекістана.
17.55. «Багатыя таксама плачуць».
18.40. «Каму ён патрэбны, капіталізм?» Вядучы У. Познер.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Семнаццаць левых ботаў». 4-я серыя «Дачка».
21.50. Чорная скрыня.
22.30. Старонкі рускай музыкі.
23.00. Навіны.
23.25. Лімпапо.
23.55. «У стылі кантры». Свята амерыканскіх песень і танцаў.
0.35. «На цёмным баку Месяца». 2-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Арт-абстрэл.
8.55. Праграма «Ключ».
9.10. Вінілавыя джунглі.
9.40. Калужскія майстры.
10.10. Ф. Шуберт. Сімфонія до мажор.
11.05. «Усё нармальна». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Казырная дама.
15.30. Мульці-пульці.
16.05. «Імперыя вінаў» (горад Пяцігорск).
16.40. Там-там навіны.
16.55. Хрысціянская праграма. «Надзея сёння».
17.40. М-трэст.
17.55. Тварам да Расіі.
18.10. Палітаддзел. «Гісторыя адной паездкі».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара».
20.20. «Вяртанне з зорак». Мультфільм для дарослых.
20.25. Памяці Юрыса Поднiекса. «На скрыжаванні», «Коціць Сізіф камень».
21.55. Рэклама.
22.00. Весткі.
22.20. Гала-канцэрт зорак опернага мастацтва.

27 жніўня, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Разводы, разводы...» Маст. фільм (Балгарыя).
10.00. «Смех пад сонцам». Дак. фільм.
10.35. «Вечная раніца аперэты». Фільм-канцэрт.
11.35. «Джэк Васьмёркін — «амерыканец». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
13.45. «Быць і лічыцца». Дак. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Самая салодкая дыня». Мультфільм.
16.45. Для школьнікаў. Скарбы беларускай гісторыі.
17.00. Футбол. «Тарпеда» (Мінск) — КІМ (Віцебск).
18.45. Дак. фільм «Дзівосныя азёры».
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Як пачаць уласную справу. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. «Весялуха». Інсцэніроўка паводле апавядання Хрысціны Лялько «Лёгкі хлеб».
20.05. «А дзе мне ўзяць такую песню...» Дак. фільм.
20.25. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Латарэя ўдачы.
21.30. Міжнародны маладзёжны лагер «БЕЛА-РУСЬ».
22.30. НІКа.
22.45. Футбол. «Дынама» (Брэст) — «Трактар» (Бабруйск). 2-гі тайм.
23.35. Футбол-92.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Капрызны Мурад». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. «Семнаццаць левых ботаў». 4-я серыя «Дачка».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Тры залатыя валаскі дзеда Усёведа». Маст. фільм (Чэхаславакія).
12.30. Лімпапо.
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Гэта было... было...
14.45. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 3-я серыя.
15.50. Мультфільм.
16.00. «Востраў скарбаў». Маст. фільм. 3-я серыя.
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.40. Кінапанарама.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Семнаццаць левых ботаў». 5-я серыя «Бацька».
21.40. Урмас От гутарыць з Іосіфам Кабзонам.
22.30. Танцы, танцы...
23.00. Навіны.
23.25. Гукавая дарожка. ТБ-версія.
23.55. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 3-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Мульці-пульці «Казка пра старое рэха», «Крылы, ногі і хвасты».
8.05. Памяці Юрыса Поднiекса. «На скрыжаванні», «Коціць Сізіф камень».
9.35. Вольны час. «Увага: здымаю!»
9.50. «Я не магу жыць без Расіі». Дабрачынны канцэрт.
11.20. Дакументальная панарама. «Хто косіць ноччу?»
11.50. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Бізнес: новыя імёны.
15.15. Пілігрым.
16.00. «АЭС: погляд знутры».
16.30. Азы кар'еры.
16.45. Там-там навіны.
17.00. Далёкі Усход.
17.45. Паралелі. «Святло згаслай эпохі».
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Успамінаючы Ігара Ільінскага.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Крымінальныя весткі.
19.45. «Санта-Барбара».
20.35. Інтэрв'ю прэзідэнта Рэспублікі Чувашыі Э. А. Кубарава.
21.00. Пятае кола. «Падарожжы розуму».
22.00. Весткі.
22.20. Прыватнае жыццё. «Сірано дэ Бержэрак».

ГРЫБНЫ СЕЗОН

Збірайце баравікі, а не радыенукліды

При зборы грыбоў трэба ўлічваць і вынікі чарнобыльскай катастрофы.

Грыбы, якія канцэнтруюць цэзій, умоўна падзяляюцца на тры групы.

Найменш успрымальныя да радыенуклідаў падасінавік, парасонік звычайны, вешанка, шампіньён. Каэфіцыент накаплення ў іх цэзію-137 даходзіць да 1.

Для другой групы (баравік, лісічка, падбярозавік, зялёнка, падзялёнка, сыраежкі, апенькі) гэты паказчык вагаецца ад 1 да 5.

Затое моцна набіраюць радыенукліды (каэфіцыент перавышае 5) польскі грыб, масляк, махавік, грузды сапраўдны і чорны, рыжык, ваўнянка, каўпак кольчаты.

Узровень забруджвання радыенуклідамі сухіх грыбоў, які дапускаецца пры ўжыванні іх у страву, такі: 1×10^{-7} кюры на кілаграм, а свежых, ачышчаных ад глебы,— 1×10^{-8}. Параўнаем: узровень для малака роўны 5×10^{-9} кюры на кілаграм, што значна менш— малако мы п'ём намнога часцей, чым ласуемся грыбамі.

Там, дзе шчыльнасць забруджвання па цэзію —137 вышэй за 10 кюры на квадратны кіламетр, грыбы наогул не рэкамендуецца збіраць, бо ўсе яны акажуцца за межамі кантрольна-дапушчальных узроўняў. У адносна чыстых зонах усё ж лепш грыбы, асабліва трэцяй групы, правяраць у адпаведных лабараторыях.

У мінулыя гады былі выпушчаны грыбныя карты. Яны публікаваліся ў прэсе.

Акрамя цэзію, грыбы здольны назапашваць і радыеактыўны стронцый. Аднак апошні лакалізаваны галоўным чынам на Гомельшчыне, таму па стронцыю ў іншых абласцях адпаведных абмежаванняў няма.

Аматарам грыбных страў можна прапанаваць некалькі правіл, якія дапамогуць зменшыць дозу радыенуклідаў:

■ збірайце пераважна грыбы першай, калі іх няма, — другой групы;

■ перад прыгатаваннем грыбы трэба старанна ачысціць ад пяску, прамыць вадой;

■ грыбы абавязкова адварыць і першы адвар не выкарыстоўваць;

■ пры кіпячэнні ў ваду лепш дадаць крыху сталовага воцату, каб з грыба выйшла як мага больш радыенуклідаў.

Павел МІХАЛЕВІЧ,
міколаг, дырэктар музея прыроды нацыянальнага парка «Белавежская пушча».

ЦАЦКІ СВАІМІ РУКАМІ

«Каб я меў тры рукі...»

Так міжволі ўсклікне кожны, хто будзе трымаць у руках цацку, якую мы прапануем зрабіць самім. Ідэя гэтай цацкі-галаваломкі належыць англійскаму прафесару Лаянелю Пенроўзу.

Гэтая галаваломка складаецца з 9 аднолькавых сектараў, склееных у пэўным парадку блокамі па 3 сектары ў кожным блоку. Пенроўз прыдумаў такое ўзаемнае размяшчэнне і такую канфігурацыю гэтых трох блокаў, пры якіх ніводзін блок не можа прыйсці ў рух пад уздзеяннем пары сіл. Толькі прыкладанне адначасова трох сіл адначасова да ўсіх трох блокаў у розных і дакладна вызначаных напрамках, выклікае іх рух адносна адзін аднаго. Г. зн. разборка або зборка галаваломкі павінна весціся ў тры рукі, з памочнікам. Таўшчыня і радыус сектараў — адвольныя, матэрыял таксама (дрэва, тоўстая фанера, але лепш пластмаса або аргшкло). А вось захоўванне зададзеных вуглоў, акуратнасць склейвання, павінны вытрымлівацца як мага больш старанна.

НА ЗДЫМКАХ: галаваломка-цацка чэхаславацкай вытворчасці для «трохрукага» чалавека.

НА ЧАРЦЯЖАХ: 1. Кожны рухомы блок галаваломкі складаецца з трох аднолькавых сектараў, склееных паміж сабой са зрухам у 30 градусаў (від зверху). 2. Від збоку на такі ж рухомы блок. 3. Адзін з дзевяці першапачатковых сектараў з вуглом у 120 градусаў. 4. Від зверху на гатовыя тры блокі ў паўразабраным выглядзе — так лягчэй уявіць парадак зборкі або разборкі.

ГЕАМЕТРЫЯ НА ПРЫРОДЗЕ

Не пераплываючы рэчкі...

У турысцкім паходзе, у падарожжы, проста ў час прагулкі нярэдка ўзнікае патрэба або проста цікавасць: колькі метраў шырынёй гэтая рэчка, якая адлегласць да востраўа? Што бліжэй — тое дрэва або той узгорак?

Вядома, з дапамогай спецыяльнага прыбора, напрыклад, дальнамера вызначыць гэта можна вельмі проста. А калі яго няма?

Між тым, існуе нямала нескладаных спосабаў вызначыць адлегласць да недаступнага аб'екта, не пераплываючы рэчкі, не пэцкаючы абутку ў ворыве і г.д.

Напрыклад, вы задумалі вызначыць шырыню рэчкі. На супрацьлеглым беразе адшукайце які-небудзь прыкметны аб'ект — дрэва, куст, камень... Гэты аб'ект (А) і будзе адпраўным пунктам пабудовы на мясцовасці двух раўнавялікіх трохвугольнікаў. На сваім беразе, калі дазваляе мясцовасць, з дапамогай калкоў або тычак пабудуйце (гэта не складана) прамую лінію В—С—Д. Адлегласці ВС і СД павінны быць роўнымі. Цяпер адыдзіцеся ад берага такім чынам, каб пункт А, тычка С і пункт Е, дзе вы спыніліся, апынуліся на адной прамой лініі (гл. чарцёж № 1). Цяпер з дапамогай любога сродка вымярэння (рулеткі, мернай стужкі і да т. п.) змерайце адлегласць ад тычкі Е да тычкі Д. Яна (гэтая адлегласць) якраз і роўная адлегласці да другога берага ракі. Чаму? Гэта вельмі проста тлумачаць правілы геаметрыі.

Калі ж абставіны не дазваляюць пабудаваць на сваім беразе такі вялікі трохвугольнік (перашкаджаюць хмызнякі, камяні і г. д.), можна пабудаваць два падобныя трохвугольнікі (гл. чарцёж № 2). Тады адлегласць паміж тычкамі В і С павінна быць значна большай, чым паміж тычкамі С і Д. Лепш за ўсё, калі гэтыя адлегласці будуць суадносіцца ў цэлае чысло разоў, напрыклад, 5:1, 4:1, 3:1, 2:1. Тады лягчэй будзе рабіць падлік. Шырыня ракі АВ будзе ў столькі ж разоў большая, чым адлегласць ДЕ, у колькі разоў СВ больш, чым СД.

З геаметрычнага правіла падабенства трохвугольнікаў лёгка вылічыць адлегласць да супрацьлеглага берага ракі.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

28 жніўня, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Сэрцы чатырох». Маст. фільм.
10.20. «Весялуха». Інсцэніроўка паводле апавядання Хрысціны Лялько «Лёгкі хлеб».
10.40. «Ружовы вецер», «Гэта надакучлівая аса». Дак. фільмы.
11.30. «Джэк Васьмёркін — «амерыканец» Маст. фільм. 3-я серыя.
12.40. «Музыка Мравінскага». Музычны фільм.
14.05. «Трыццаць шэсць радасцей». «Запаведнік Матсалу». Дак. фільмы.
15.35. «Пра што расказаў бубен», «Сустрэліся мора і горы». Фільмы-канцэрты.
16.30. Навіны.
16.35 «Капрызка», «Крылатае асляня», «Замочак з сакрэтам». Мультфільмы.
17.25. «Канікулы, канікулы!..» Адпачынак дзяцей у лагеры «Чабарок».
18.00. «Спешыял алімпекс» на Беларусі. Перадача з Брэста.
18.25. Дак. фільмы «Прэлюдыя», «Хлопчыкі, хуткасць і мара».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. НАТО сёння і заўтра. Асабістыя думкі народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Юрыя Папова.
19.35. Край. Гісторыка-публіцыстычная праграма.
20.10. «Да берага даплыць...» Частка 3-я. «За аблокамі — сонца».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Сэрцы чатырох». Маст. фільм.
23.05. НІКа.

Канал «Астанкіна».
5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Як мышаня лятучым стала». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.00. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.50. «Семнаццаць левых ботаў». Маст. фільм. 5-я серыя «Бацька».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Прынцэса на гарошыне». Маст. фільм.
12.50. Спявае Э. Трэскін.
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Падарунак меламану.
14.50. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 4-я серыя.
16.00. «Арэхавы пруток». Мультфільм.
16.20. Дзіцячы музычны клуб.
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. Фільм для дзяцей «Прыгоды Чорнага Прыгажуна» (Англія). 7-я серыя.
18.20. «Нябесны дар». Мультфільм.
18.30. ТБ-«Нява»; «Хто з намі?»
18.50. Поле цудаў.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Адкрыццё І Міжнароднага фестывалю мастацтваў імя А. Д. Сахарава ў Ніжнім Ноўгарадзе.
ВІD прадстаўляе
22.30 Праграма X. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.50. Адпачывай.
0.05. М Ці Ві.
1.05. «На цёмным баку Месяца». Маст. фільм. 4-я серыя.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Успамінаючы Ігара Ільінскага.
8.35. Вольны час. «ТБ-атэлье».
8.50. М-трэст.
9.05. «Вячэрні салон» у ранішнім эфіры.
10.35. «Астравы разладу. Погляд з Японіі». Частка 3-я
11.05. Вечныя вобразы мастацтва. Дон Кіхот.
11.40. Мульці-пульці. «Дзіўны матылёк».
11.50. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Мульці-пульці. «Цудоўны яблык», «Клякса».
15.45. Паралельныя светы.
16.30. Мінарэт.
16.45. Там-там навіны.
17.00. «Вузлы прыватызацыі».
17.45. Панове-таварышы.
18.00. Так і жывём. «Таленты Расіі».
18.45. Крымінальныя паведамленні.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Спявае М. Звяздзінскі.
20.00. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.35. «К-2» прадстаўляе: «Ведай нашых», «Ню!»
22.00. Весткі.
22.20. «Летняя паездка да мора». Маст фільм.

29 жніўня, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Маст. фільм «Скарбы Агры».
10.00. Паказвае Брэст. Мастацка-публіцыстычная праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «Сустрэчы на арэне». Фільм-канцэрт.
11.55. «Стварыць сябе». Прадстаўляе Украінскае тэлебачанне.
12.40. «Картатэка». Сустрэча з доктарам Сінгхам (Манголія).
13.10. «Аб'ектыў-тэатр» на міжнародным тэатральным фестывалі «Балтыйская вясна-92».
14.10. «Міо, мой Міо». Маст. фільм з субцітрамі.
15.45. «Фантазіі паветранага змея». Фільм-канцэрт.
16.05. Творчае аб'яднанне МЭТА.
17.05. Трэці тайм.
17.50. «Сціслы курс капіталізму».
18.25. Творчы вечар самадзейнага кампазітара У. Аліхвера.
19.10. Дабрадзея. Перадача для людзей сталага ўзросту.
20.20. Дак. фільмы студыі «Летапіс».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Маст. фільм «Мая цудоўная лэдзі» (ЗША), 1-я серыя.
23.10. НІКа.
23.25. «Рок-айленд». Творчы партрэт гурта «Мроя».

Канал. «Астанкіна»
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Ранішняя гімнастыка.
7.40. У свеце матораў.
8.10. «Музычныя інструменты і іх гісторыі». «Рагаты кантрабас са званочкамі» (Германія).
8.40. Як дабіцца поспеху.
8.55. Радыё «Труба».
9.25. Цэнтр.
10.05. НЛА: неаб'яўлены візіт.
10.35. Экалагічная хроніка.
10.50. Медыцына для цябе.
11.30. Карэя: краіна, людзі, спорт. Перадача 1-я.
12.00. «Лянота». Мультфільм.
12.20. Мастацка-публіцыстычны фільм «У адказе відушчы за сляпога...»
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Па вашых просьбах. Адкрыццё XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
15.45. У свеце жывёл.
16.45. «Яноты». Мультфільм (Канада).
17.10. Брэйн рынг.
18.05. Маст. фільм «Дазнанне пілота Піркса».
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Аншлаг, аншлаг.
22.00. Еўропа плюс.
23.00. Навіны.
23.20. «Прынцэса цырка». Маст. фільм.

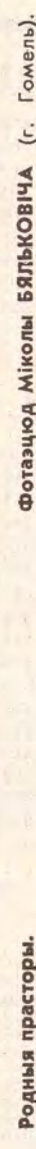
Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.20. Дарога да храма. «Святы манастыр».
8.00. Свет спорту вачыма фірмы «Жылет».
8.30. Праграма «03».
9.00. «Спазнаны шлях». Анатоль Мартынаў.
9.30. «Зоркі Амерыкі». Выпуск 4-ы.
10.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
11.15. «Як жыць будзем?»
12.00. Пілігрым.
12.45. Насустрач новаму навучальнаму году.
13.00. Весткі
13.20. «Вам і не снілася». Маст. фільм.
14.50. «Бурда модэн» прапануе...
15.20. «Рускі» — імя прыналежнае.
16.10. Тэма з варыяцыямі. Дывертысмент.
16.50. Сам сабе рэжысёр...
17.20. Ваеннапалоннае мастацтва.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. «Жыў-быў тэатр».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Музычная вёска.
20.00. Майстры. «Усмешка Самойлава».
21.00. Зусім сакрэтна.
22.00. Весткі.
22.20. «Упершыню замужам». Маст. фільм.
23.55. «Паглядзі!» Забаўляльная праграма (Францыя). Выпуск 2-гі.

30 жніўня, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». «Скарбы Агры». 2-я серыя.
10.00. Гамбіт. Шахматны клуб.
10.30. «Вялікі Усцюг». Расказваюць тэлежурналісты Расіі.
10.50. «Згадаем тых, каго шануе памяць...» В. Ластоўскі.
11.10. «Савітар-цэнтр». Саша Варламаў. Этыка ўзаемаадносін.
12.00. Для дзяцей. Стракатая музычная скарбонка.
13.00. Конны спорт. Міжнародныя спаборніцтвы па конкуру. Лідскі раён.
14.00. «Наша прозвішча — Кузняцовы». Тэленарыс пра сямейны дзіцячы дом.
14.40. «Пакацігарошак». Мультфільм.
14.50. «На ўскраіне недзе ў горадзе». Маст. фільм.
16.10. Наш госць — алімпійскі чэмпіён, пяціразовы чэмпіён свету, заслужаны майстар спорту Аляксандр Раманькоў. Прамая лінія.
17.10. «Існасць». Духоўна-рэлігійная праграма.
18.05. «Да берага даплыць...» Частка 4-я «Экспрэс-партрэт». Аўтарская песня Людмілы Парамонавай.
18.35. «ФРГ з пункту гледжання...» Сацыялагічны нарыс.
19.05. Запрашаем на вячоркі. Выступаюць фальклорныя калектывы г. Ашмяны.
20.00. Панарама.
20.25. «Шчаслівчык», «Вынаходка». Мультфільмы для дарослых.
20.40. Калыханка.
21.00. «Каскад». Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
21.10. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Мая цудоўная лэдзі» (ЗША) 2-я серыя.
22.45. «Святарны Віцебск». Да 1000-годдзя Праваслаўнай царквы на Беларусі.

Канал «Астанкіна»
6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Рытмічная гімнастыка.
7.30. Тыраж «Спортлато».
7.45. «Казакі з Баварыі».
8.15. Раным-рана.
8.55. Магчыма ўсё.
9.25. Канцэрт стыпендыятаў праграмы «Новыя імёны» ў Музеі выяўленчых мастацтваў імя А. С. Пушкіна.
10.15. «Берлін. Непадарожныя нататкі». Перадача 2-я.
10.50 На балі ў Папялушкі.
11.55. Маст. фільм «Дрэнная прыкмета».
12.30. «Дзеля аднаго слова». Музычнае апавяданне.
13.00. «Метамарфозы жывапісу». 1-я серыя «Мова жывапісу». 2-я серыя «Мастацтва і рэальнасць» (Швейцарыя).
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Тэлелоцыя.
16.05. Панарама.
16.45. Маленькі канцэрт.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. «Памяці Марыны Цвятаевай». Дабрачынны вечар у тэатры на Таганцы.
19.00. Кінаафіша.
19.30. «Вораг грамадства». Маст. фільм. (ЗША).
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. «Сёння». Рэлігійная праграма.
23.00. Навіны.
23.25. «Ранішняя зорка» ў начным эфіры.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.20. «Залатая шпора».
7.50. Мульці-пульці. «Сунічны дождж».
8.00. Крыніцы «Сяляне», «Звычайная прыгажуня».
8.40. Тэлекрасворд. Забаўляльная праграма.
9.10. «У першай паласе». Прэзентацыя газеты «Литературные новости».
9.30. Праграма «Ключ»: «Навальніца 1812 года». Фільм 4-ы.
10.00. «Прыгоды ў каралеўстве». Мультфільм. 1-я серыя.
10.30. Аты-баты.
11.00. Тэлеконкурс юрыстаў.
12.00. «Музей-сядзіба Паленава». Частка 1-я.
12.45. «Шахматы на плошчы Свабоднай Расіі».
13.00. Весткі.
13.20. С. Какоўкін. «Ідзі да мяне». Прэм'ера тэлеспектакля.
14.35. Мульці-пульці. «Дорэмі».
14.45. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе «Формула-1».
17.15. У свеце жывёл.
18.15. Складчына.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Пачатак.
20.00. «Расія — Германія: масты дзелавога супрацоўніцтва».
20.10. Тэлеканал «Фартуна». 1-я частка.
22 00. Весткі.
22.20. Тэлеканал «Фартуна». 2-я частка.

Фотаэцюд Міколы Бялковіча (г. Гомель). Родныя прасторы.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

21 жніўня

Беларускае тэлебачанне
18.00. Дак. фільм.
18.30. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Днепр» (Магілёў). У перапынку **(19.15)** — Абласныя навіны (Магілёў).
20.15. «Рамансы». Фільм-канцэрт.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Вялікая сям'я». Маст. фільм.
23.20. НІКа.
23.35. Футбол-92. Вынікі тура.

Канал «Астанкіна»
16.00. Відавочнае — неверагоднае.
16.40. «Мікіта Кажамяка». Мультфільм.
17.00. Навіны.
17.25. «З табой, Расія». Канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага рускага народнага хору імя М. Пятніцкага.
18.10. «Капрызная прынцэса». Мультфільм.
18.30. Чалавек і закон.
19.00. ТБ «Нява». «Хто з намі?»
19.20. Фільм-дзецям. «Прыгоды Чорнага Прыгажуна». 6-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.50. Поле цудаў.
21.45. Адпачывай!
22.00. Палітбюро. Дак. фільм «За вокнамі жнівень».
23.20. Цень буравесніка. У перапынку — Навіны.
0.40. «Залатая міна». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»
17.00. Кола агляду.
17.55. Прэзентацыя канцэртных дзеячаў Расіі.
18.40. «Гром не грымне», «Бадзяжка». Мультфільмы для дарослых.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Стаміўся ад XX стагоддзя». Літаратурна-музычная кампазіцыя.
20.00. Навіны аўта- і мотаспорту.
20.30. «Сірано дэ Бержэрак». Маст. фільм.
22.00. Весткі.
22.20. Крымінальныя паведамленні.
22.30. Вячэрні салон.

22 жніўня

Беларускае тэлебачанне
8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Мастацкі фільм «Кароль шантажу».
9.50. «Чэмпіён у лесе». Мультфільм.
10.00. Паказвае Віцебск. Тэлестудыя «Вясёлка».
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Мастацкі фільм «Смяротная схватка».
12.20. 20 мінут рэдактара. Па пісьмах гледачоў.
12.40. На зямлі Беларусі ў згодзе... Аб свяце беларускіх татар у г. п. Іўе.
13.10. «Суперкніга». 16-я серыя.
13.45. «Кай са скрыні». Мастацкі фільм з субцітрамі.
15.15. Перасяленцы. Дзе знайсці прытулак ад чарнобыльскай бяды.
15.45. «Рыкэ-чубарык», «На рынгу». Мультфільмы.
16.15. «Цырк прыехаў». Фільм-канцэрт.
17.05. Жані. Аб дабрачыннай дзейнасці ў Беларусі французскай настаўніцы Жані Арнэгі.
17.35. А. Кертас. «Яны любілі яго». Спектакль Тэатра імя Янкі Купалы.
19.20. Іграе трыо баяністаў Белдзяржкансерваторыі.
19.55. «Адраджэнне». Дак. фільмы.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Армейская гісторыя». Маст. фільм (ЗША).
23.15. НІКа.

Канал «Астанкіна»
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Ранішняя гімнастыка.
7.45. Спорт для ўсіх.
8.15. «Музычныя інструменты і іх гісторыя» (Германія) 11-я серыя «Іспанская гітара».
8.45. Як дабіцца поспеху.
9.00. Радыё «Труба». Забаўляльная праграма.
9.30. Цэнтр.
10.10. «Хаджа Насрэдзін». Мультфільм. 1-я і 2-я серыі.
10.30. Ахоўная грамата. «Кветкі сярэдзіны лета».
11.00. Авіякасмічны салон.
11.15. Музычны кіёск.
11.45. «Увага: Х Маладзёжны».
12.05. Дапамажы сабе сам.
12.35. «Грай, гармонік!» Перадача з Яраслаўля.
13.30. Служэнне муз не церпіць мітусні.
14.00. Навіны з (сурдаперакладам).
14.25. Парадыз-кактэйль.
15.35. «Ліса, мядзведзь і матацыкл з каляскай». Мультфільм.
15.45. «Кароль Драздавік». Маст. фільм.
17.15. Дак. фільм.
18.10. «Яноты». Мультфільм (Канада).
18.35. Маст. фільм «Шаноўныя панове».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.50. Рэпартаж ні аб чым.
21.05. Закрыццё VII Тэлевізійнага конкурсу маладых выканаўцаў эстраднай песні «Ялта-92». У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.20. «Шлюб па-імерэцінску». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»
7.00. Весткі.
7.20. «Юрый Паноў і яго Надзея».
7.50. Адзін на адзін пры сведках. Уладзімір Праснякоў-старэйшы і Уладзімір Праснякоў-малодшы.
8.35. Ачаг.
9.05. Музычная вёска.
9.35. На экране—Амерыка.
10.05. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
12.05. Пілігрым.
12.50. Мульці-пульці. «Уладар маланак».
13.00. Весткі.
13.20. «Гульні для дзяцей школьнага ўзросту». Маст. фільм.
14.45. «Містэрыі і рэаліі Міхаіла Рамадзіна».
15.20. Мегаполіс.
15.50. Белая варона.
16.35. Вінілавыя джунглі.
17.05. Кантрасты.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. Акцёр Міхаіл Чэхаў.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Залатая шпора.
20.00. «Прывід замка Морысвіль». Маст. фільм.
21.25. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
22.00. Весткі.
22.20. Праграма «А».
23.20. Манера.

Асацыяцыя кулінараў Рэспублікі Беларусь, СП «СЕН» і калектыў рэдакцыі часопіса «Гаспадыня» выказваюць спачуванне рэдактару аддзела Жылінскаму Мікалаю Міхайлавічу ў сувязі з напаткаўшым яго горам — смерцю МАЦІ.

Советская Белоруссия
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

У Вярхоўным Савеце і ўрадзе РБ.

«Мужчынская размова з мінулай вайной». Рэпарцёр дыктуе ў нумар.

Жніво-92. **«Разгубленасці няма».**

«Самае страшнае не настала». Галоўны бухгалтар Іванаўскага райспажыўсаюза Е. Лебнік выказвае свае адносіны да рэформ.

Нататкі эканаміста. **«Хто цэніць тое, што нічога не варта».**

Экалогія. **«Юшка на Дрысвятах—без радыенуклідаў».**

«Першы гол у вароты армейскай карупцыі». Міністэрствам абароны рэспублікі прыняты суровыя меры да вялікай групы афіцэраў, выкрытых у раскраданні ваеннай маёмасці.

«Гарбачоў нічога не скажа суду». Заява.

«Я не старэю, я сталею». 67-гадовы таленавіты акцёр Шарль Азнавур вяртаецца да нас у фільме «Сельскія гады».

«Звяримся з гараскопам...» Прагноз на наступны тыдзень.

Праграма тэлеперадач. Красворд. Рэклама. Аб'явы.

ГЭТА ЦІКАВА

«АПОШНІ» ЗАКЛІНАЛЬНІК ЗМЕЙ

На распаленым паўднёвым майскім сонцам асфальце ён паклаў замытую анучу, паставіў плецены кошык са шчыльна зачыненай накрыўкай і, скрыжаваўшы ногі, сеў. З «прасторы» набедранай павязкі з'явілася флейта. Прышэлец паднёс яе да рота і, ператварыўшыся ў слых, замёр, утаропіўшыся на вокны: ці не пакажацца хто?

— Ты часам не памыліўся домам, дзед? —спытаў я.

— Мяне чакаюць дзеці, — настойваў стары.

Дзетвары на гэтай вуліцы сапраўды жыло шмат, але не ў гэтым доме, аб чым я і не прамінуў сказаць старому. Сканфужаны, ён стаў быў мітусліва збірацца.

— Пачакай, — папрасіў я, — Паклоннікі твайго таленту цяпер у школе. Пакажы, што ты можаш, мне.

Ён мог, як высветлілася потым, многае. Зноў з'явілася флейта, а з-пад прыадчыненай накрыўкі кошыка — галава кобры. Па меры ігры яе капюшон, які раздзімаўся і ўсё больш страшна навісаў над шчуплай фігуркай, што звівалася, як і змяя, у такт гіпнатызуючай мелодыі.

Як даведаюся потым, завуць яго Ратан Лал і яму 65 гадоў. Род заняткаў пераняў ад бацькі. Такіх, як ён, у Індыі становіцца з кожным днём усё менш.

— Цяпер усе спяшаюцца, — гаворыць вулічны артыст. — Рэдка хто спыніцца, каб зірнуць на нас. Жадаючых жа раскашэліцца яшчэ менш. Мая прафесія не толькі перастала быць прыбытковай, але не дазваляе нават зводзіць канцы з канцамі. А каму хочацца старацца без дай прычыны?

Сваю кобру Ратан злавіў у лесе каля пяці гадоў назад. Калісьці, з горыччу ўспамінае ён, быў у яго і мангуст. За іх бой гледачы давалі 50 рупій. Але той у адзін цудоўны дзень збег, і Ратан цяпер старанна сочыць, каб хто-небудзь не ўкраў змяю.

— Тысячу гадоў, — не задумваючыся, адказвае ён на пытанне, колькі пражыве яго падапечная. — Гора таму, хто пасягае на божае стварэнне, калі ўзрост яго не пераваліў за сто. Гнюсны вобраз забойцы, які захаваецца ў зрэнках ахвяры, стане аб'ектам праследавання з боку змея-мужа, а помста, якая чакае забойцу, непазбежная і страшная.

Ці здаралася нешта падобнае? Па словах здзіўленага старога, да гэтага часу нікому неяк і ў галаву не прыходзіла ісці на гэта. Згодна з яго рэлігіяй жыццё змяі недатыкальнае.

Бадзёра і звонка, зусім як дзіця, заклінальнік смяецца, рэагуючы на сцвярджэнне, нібыта ў змяі адсутнічае слых, — як гэта вучоныя ўмудрыліся даказаць гэта? Спроба ж растлумачыць, што ўвесь сакрэт у абвостраным зроку земнаводных, які дазваляе сачыць за кожным рухам кончыка флейты, поспеху не мае. Ці то зусім адмаўляецца чуць, ці то разумець — што гэта мармоча гэты іншаземец, які зваліўся аднекуль на яго галаву?

Між тым прадстаўленне ў разгары. Немудрагелістыя мелодыі змяняюць адна другую, а кобра працягвае выраблядь злавесныя, магічна заварожваючыя пасы перад самым тварам субяседніка, спакою і вытрымцы якога можна толькі пазайздросціць.

Найбольшай папулярнасцю ў дрэсіроўшчыкаў карыстаецца «каралеўская кобра», якая, нягледзячы на славу самай смяротнай, лічыцца найбольш «інтэлігентнай» сярод падобных ёй рэптылій. Ёй, як сцвярджае стары, уласцівае пачуццё «адданасці гаспадару».

Я веру, але не магу абстрагавацца ад таго, што праца індыйскіх лаўцоў і дрэсіроўшчыкаў змей патрабуе немалой вытрымкі і цярпення, спалучана з рызыкай і небяспечнасцю. Зелле, да якога яны звычайна звяртаюцца ў выпадку смяротнага ўкусу, у асноўным «дамашняга прыгатавання» з мноства растучых у джунглях раслін, траў і карэньчыкаў. Калі дапамагаюць, калі і не.

Ці трэба рызыкаваць? Напэўна, не, згаджаецца субяседнік, ужо схаваўшы флейту і прыбраўшы змяю, каб тая не маячыла перад вачыма. Адно прадстаўленне дае ўсяго 10 рупій, і трэба быць вельмі вязучым, каб зарабіць такім чынам 200 у месяц. А стварэнняў жа трэба яшчэ карміць. Мясам, рыбай, яйкамі і малаком. А тая ж «каралеўская кобра» за дзень ужывае аднаго малака да трох літраў. Але для таго каб забяспечыць выбар «артыстаў», дрэсіроўшчык павінен трымаць тры-чатыры змяі. А ці на такую араву назапасіш? На адзін толькі пракорм пойдзе 600 рупій.

Ратан Лал, на мой погляд, удачнік. Калі верыць яму, зарабляе каля 1,5 тысячы рупій у месяц. Але калі, па яго словах, у «старыя добрыя часы» малако ў Індыі каштавала капейкі, то сёння ў заклінальніка змей грошай не застаецца нават для ўласных дзяцей.

Наогул заклінальнікам у Індыі даводзіцца цяжка, паліцыя ганяе іх як антысацыяльныя элементы, а публіка, нацешыўшыся відовішчам, становіцца варожай, як толькі гаворка заходзіць аб тым, што за забавы трэба плаціць. Да таго ж гэта прафесія страціла рэспектабельнасць. Заклінальнікі выглядаюць жабракамі, якія вымальваюць грошы пасля кожнага прадстаўлення.

А нейкіх 40—50 гадоў назад, з настальгіяй успамінае Ратан Лал, усё выглядала інакш, і заклінальнікі карысталіся вялікім попытам. Сёння іх канчаткова выцеснілі тэлебачанне і відэастужкі, ды і індыйская дзетвара яўна аддае перавагу «кубіку—Рубіка» або тэлевізару.

У Ратан Лала два сыны, але ніводзін не пайшоў па яго шляху. Старэйшы Натх працуе ў дэлійскай транспартнай карпарацыі і зарабляе паўтары тысячы рупій у месяц. Малодшы Рам арганізаваў невялікі джаз-бэнд, не забыўшыся, праўда, уключыць у яго назву імя Змяі. Бацьку да слёз крыўдна, але ён вымушаны прызнаць, што дзякуючы сынам у яго сям'і цяпер адносны дастатак. Яны могуць пахваліцца нават адзіным у акрузе чорна-белым тэлевізарам.

М. ОБАТАЎ.
(ІАН).

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін —32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 166.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ЗААПАРК У ДВАРЫ

Галубы

Голуб — адна са старажытнейшых хатніх птушак. Ёсць чатыры групы: паштовыя, гонныя, мясныя і дэкаратыўныя.

Утрыманне гэтых птушак простае. Трэба зрабіць прасторную, светлую галубятню, закрытую ад холаду і скразнякоў. Галоўнае — корм. Ён павінен быць разнастайным: 50 грамаў сумесі гароху, ячменю, проса і вікі. Дадаць да гэтага трохі рачнога пяску, здробненай цэглы і шалупіння курыных яек. Гэта сутачная норма. А летам абавязкова трэба даваць зяленіва.

Такі рацыён садзейнічае добраму развіццю птушак, нармальнай ліньцы, рэгулярнай злучцы, правільнаму вывядзенню птушанят. Галубка адкладвае ўсяго два яйкі. Наседжваюць самец і самка. Праз 17—18 сутак з'яўляюцца сляпыя галубяняты.

Маленькіх даглядаюць бацькі, кормяць іх асаблівай «валляковай» кашкай з «малачком», якія выпрацоўваюцца ў валляку да часу выхаду птушанят з яйка.

На дзесяты дзень галубяняты пачынаюць пакрывацца пер'ем. Да гэтага часу бацькі кормяць іх ужо разбухшымі ў валляку зярнятамі. Праз месяц маладыя галубы пачынаюць самастойнае жыццё.

ЯК ПЕРАМАГЧЫ СТРЭС

Як вылечыцца ад працагалізму

Працаголікі — гэта людзі, для якіх не існуе нічога, акрамя работы. Калі работа замяняе ўсе віды актыўнасці, тады і пачынаецца стрэс. Прыкметы такога стану:

◆ зніжэнне эфектыўнасці і прадукцыйнасці ў рабоце,

◆ грэбаванне сям'ёй і грамадскім жыццём,

◆ дэфармаваныя ўяўленні, што важна, а што не.

Часта так здараецца, што сам працаголік апошнім даведваецца пра свае праблемы. Людзі, якія зведваюць пачуццё трывогі, калі іх адрываюць ад работы, звычайна лічаць, што яны каштоўныя толькі тым, што могуць зрабіць на сваім рабочым месцы.

Спытайце блізкага вам чалавека, ці не сталі вы працаголікам. Калі так, дык вось некалькі парад, як дасягнуць балансу ў працы і адпачынку.

1. Паступова змяншайце колькасць рабочых гадзін у тыдзень. Пазбягайце рэзкіх перамен, пачніце з таго, што забараніце сабе працаваць па выхадных.

2. Плануючы свой дзень, адвядзіце час для забаў, як для самай важнай справы. Так яно і ёсць, задавальненне, няхай і непрацяглае, — гэта лякарства ад стрэсу.

3. Кожны дзень вам неабходна хоць крыху фізічных практыкаванняў. Няхай гэта будзе прагулка ці невялікая гімнастыка, але абавязкова кожны дзень.

4. Пазбягайце гаварыць за абедам пра работу. Дамоўцеся з калегамі, калі вы абедаеце з імі, што застольныя тэмы павінны выключаць упамінанні аб службовых справах.

5. Выберыце хобі, якое кантрастуе з вашым асноўным заняткам. Калі на рабоце вы рашаеце тэхнічныя задачы, дома займіцеся пакаёвымі кветкамі ці якім-небудзь рамяством.

Калі на рабоце вы ўвесь дзень знаходзіцеся ў памяшканні, дык вам карысна завесці сабаку ці садовы ўчастак.

6. Хоць бы адзін від дзейнасці павінен быць звязаны са зносінамі з сям'ёй ці з сябрамі. Вам неабходна адрывацца ад калег і не аддаляцца ад інтарэсаў сям'і.

7. Забараніце сабе зведваць пачуццё віны, калі вы не заняты работай. Гэта можа быць самы важны крок сярод усіх памянёных.

Калі гараж вузкі

Замацуйце на бакавых яго сценах кавалкі гумавага шланга — дзверцы вашага аўтамабіля будуць заўсёды цэлыя.

Парады фотааматару

● Хутка высушыць плёнку можна з дапамогай пыласоса. Адзін канец шланга далучаецца да выдуўной дзіркі пыласоса, а другі — да цэнтра катушкі непасрэдна ў фотабачку (накрыўку зняць!). Струмень паветра павінен быць абавязкова чыстым.

Яшчэ прасцей сушыць плёнку, калі ў вас ёсць фен. Можна гэта рабіць таксама ў бачку ці калі плёнка ў падвешаным стане.

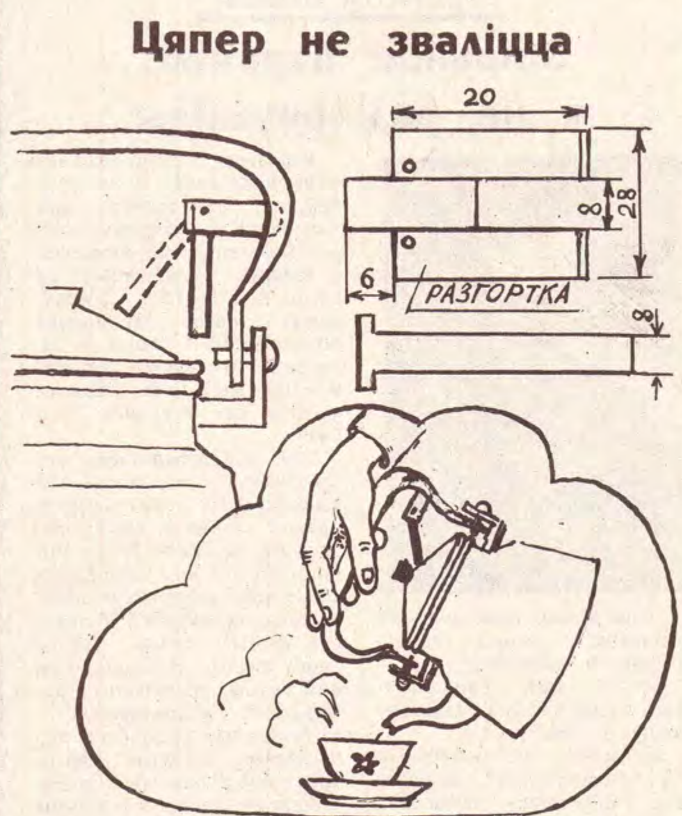
● Каб паскорыць праяўленне фотаплёнак у два разы, намотвайце ў бачок адразу па дзве плёнкі. Скласці іх трэба так, каб адна была эмульсіяй унутр, а другая—наверх. Канцы можна склеіць лейкапластырам.

● Калі трэба праявіць фотакартку вялікага памеру, а ванначкі такой няма, зрабіце так: збіце з рэек рамку патрэбнага памеру, пакладзіце яе на рабочы стол і засцяліце атрыманае дно кавалкам поліэтыленавай плёнкі. Краі прышпільваюцца кнопкамі.

● Для пастаяннага падагрэву фотараствораў можна з поспехам выкарыстоўваць электрычную грэлку, калі ванначкі паставіць на яе паверхню. Тэмпературу можна рэгуляваць з дапамогай пракладак з тканіны.

● Адглянцаваць фотакарткі можна з дапамогай электрычнага праса. Пакладзіце іх эмульсіяй на гладкую храміраваную паверхню і прапрасуйце праз тканіну (тэмпература падбіраецца доследным шляхам).

Цяпер не зваліцца

Каб пры наліванні кіпеню з чайніка не звальвалася накрыўка, зрабіце з ліставога металу такое вось простае прыстасаванне, якое фіксуе накрыўку ў нахіленым стане чайніка.

У сённяшнім выпуску «ХАТНЯЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ» выкарыстаны матэрыялы часопісаў «Наука и жизнь», «Рыболов-спортсмен», кнігі «Займальная геаметрыя», штотыднёвіка «Москвичка», іншых перыядычных выданняў, допісы няштатных аўтараў «Звязды».

Свае парады ў «Хатнюю энцыклапедыю» і пажаданні просім накіроўваць на адрас газеты: Мінск, 41, праспект Ф. Скарыны, 77.